الرَّدُّ الوافرُ علىٰ الأثيم الفَاجر

يعني

د یارسول الله ﷺ آواز

مؤلف

ابو محمد امین الله البشاوری

حفظه الله تعالیٰ

مکتبه محمدیه

منگل مارکیټ بیرون گنج پېښور

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

کل حقوق محفوظ دی

کتاب ــــــــــــ ((د یارسول الله آواز)) (بے مطلبه چغه)

مؤلف ــــــــــ شیخ القرآن والحدیث ابو محمد امین الله البشاوری حفظه الله ورعاه

کمپوزنګ ــــــ ابوزهیر سیف الله البشاوری (عفی الله عنه)

تاریخ ــــــــــ (۱٤۳۱ هـ محرم الحرام ۲۹)

طبع دوم ــــــ الموافق (۲۰۱۰/۱/۱۵ء)

ناشر

مکتبه محمدیه

بیرون گنج گیټ منګل مارکیټ پېښور ښار

0301882840 ولی الله

اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ، نَحْمَدُهٗ وَنَسْتَعِيْنُهٗ وَنَسْتَغْفِرُهٗ وَنَعُوْذُ بِاللّٰهِ مِنْ شُرُوْرِ اَنْفُسِنَا وَمِنْ سَيِّئَاتِ اَعْمَالِنَا مِنْ يَّهْدِهِ اللّٰهُ فَلَامُضِلَّ لَهٗ وَمَنْ يُّضْلِلْ فَلَاهَادِیَ لَهٗ وَاَشْهَدُ اَنْ لَّااِلٰهَ اِلَّااللّٰهُ وَاَشْهَدُ اَنْ مُحَمَّدًا عَبْدُهٗ وَرَسُوْلُهٗ ط

اما بعد : الله رب العالمین خپل رسول محمد ﷺ تول امت ته رالیږلے دے، دے دپاره چه امت کښ د الله په ذات او صفاتو یقین راشی او د ایمان او د توحید په نور باندے رنګ شی، او د هر قسم شرك، کفر، بدعت او د ضلال نه بچ پاتے شی، او دا په هر نبی فرض وی چه هغهٔ به خپل امت ته د خیر خبرے وړاندے کوی او د ټولو غلطو او شری خبرو نه به ئے منع کوی لکه دا خبره په صحیح حدیث د مسلم (۱۲٦/۲) او ابن ماجه (رقم : ۳۹٥٦) کښ راغلے ده (اِنَّهٗ لَمْ يَكُنْ نَبِیٌّ قَبْلِیْ اِلَّا كَانَ حَقًّا عَلَيْهِ اَنْ يَّدُلَّ اُمَّتَهٗ عَلٰی مَا يَعْلَمُهٗ خَيْرًا لَّهُمْ وَيُنْذِرَهُمْ مَا يَعْلَمُهٗ شَرًّا لَّهُمْ...... الحدیث)۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

(زما نه مخکښ هیڅ نبی داسې نشته چه مګر په هغه باندې دا لازم وه چه خپل امت ته به هغه خیر ښائی کوم چه ده ته معلوم دې او یروی به ئې د هغه شر نه چه دۀ ته معلوم دې)۔

نو کۀ یو سړې وائی چه دا مسئله د رسول الله ﷺ نه نقل شوې نۀ ده، لیکن د خیر خبره ده، نو عمل پرې مستحب دې، نو غلط وائی، ددې مذکوره حدیث نه مخالف ده۔

نو هرۀ مسئله باندې دلیل د قرآن او د سنت صحیحه او د اجماع نه پیش کول فرض دی، کۀ هغۀ د عقیدې مسئله وی او کۀ د احکامو سره تعلق لری۔

هرکله چه دا معلومه شوه نو دلته بعضې ناپوهانو یوه مسئله خلقو ته پیش کړې او پیش کوی ئې بلکه په مساجدو کښې ئې لیکی او څوك چه په هغۀ مسئله رد کوی، نو هغوی ورته کافر او بې دینه وائی، نو راځئ چه دا مسئله په قرآن او سنت کښې اوګورو، ځکه چه د اختلاف ختمولو دپاره الله تعالیٰ قرآن او احادیث رالیږلی دی۔

الله تعالیٰ فرمائی: ﴿ فَاِنْ تَنَازَعْتُمْ فِیْ شَیْءٍ فَرُدُّوْهُ اِلَی اللّٰهِ

وَالرَّسُوْلِ اِنْ كُنْتُمْ تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ، ذٰلِكَ خَيْرٌ وَّاَحْسَنُ تَاْوِيْلًا ﴾ (النساء /٥٩)

(کۀ ستاسو په څه خبره کښې جګړه راشی نو الله او د هغۀ رسول ته ئې واپس کړئ، کۀ چرې ایمان لرئ په الله او په ورځ روستنئ، دا کار ډیر غوره او ښائسته انجام والا دې)

علامه ابن کثیرؒ ددې آیت لاندې لیکی: «هرڅوك چه فیصله د الله کتاب او د رسول الله ﷺ سنت ته نۀ پیش کوی نو هغۀ کافر دې»۔ (تفسیر ابن کثیر ۵۱۸/۱)

او هغۀ مسئله دا ده چه آیا «یامحمد» او «یارسول الله» وئیل د رسول الله ﷺ د وفات نه روستو یا د وړاندې (جدا) ځائې نه غائبانه آواز کول جائز دی او کۀ نۀ؟ ددې مسئلې تحقیق تاسو دلته اوګورئ او بیا د ځان سره انصاف اوکړئ، او دا اووایئ چه «اَللّٰهُمَّ اَسْتَهْدِيْكَ لِاَرْشَدِ اَمْرِيْ»

(اې الله! زۀ تا نه د ډیر هدایت والا خبره غواړم)۔

او په اخلاص سره داسې اووایئ:

﴿ اِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيْمَ ﴾.

(اې الله! ما ته نیغه لاره اوښایه!)۔

بیا هغۀ اوګده دعاء اولوله کومه به چه رسول الله ﷺ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تهجدو کښې لوستله:
(اَللّٰهُمَّ رَبَّ جِبْرَائِيْلَ وَمِيْكَائِيْلَ، عَالِمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ) تر آخر پورے۔ نو الله پاك به حق درنصيب كړى، هر طرف ته چه وى۔

او ددے رسالے باعث په مونږ باندے ډير علماء وو او مولوى اسد الله ننګرهارى ما ته يوه رساله راوړله چه د هغے نوم «احسن المآرب» دے او په هغے کښې ئے غير الله ته چغه وهل جائز كړى دى، او هر غائب ته آواز كول ئے حلال ګڼړلى دى چه د هغۀ رسالے نه زمونږ ګرد ونواح ډيرو مبتدعينو استدلالات كول ځكه د دوى په نزد د شامىؒ عبارت د قرآن او حديث نه زيات اهميت لرى، شامىؒ څۀ چه هره توره كرخه د دوى په نزد معتبر دليل دے، تردے چه يو په نوم مُلا ما پسے د ډيرو كتابونو حوالے راوليږلے چه هغۀ كتابونه هغۀ ليدلى هم نۀ دى، ليكن د دغه مذكوره رسالے نه ئے ليكل كړى وو۔

او ددے مثال حديث کښې دے: (اَلْمُتَشَبِّعُ بِمَا لَمْ يُعْطَ كَلَابِسِ ثَوْبَىْ زُوْرٍ) (بخارى ٧٨٥/٢) مسلم (٢٠٦/٢) ترمذى (٢)

(چا له چه يو صفت نۀ وى وركړے شوے او هغۀ ئے خا... کښې ښكاره كوى، دا داسے دے لكه د دروغو دوه جامے ئے چه اغوستى وى)

نو زۀ اُوس – ان شاء الله – پدے رسالے سره جواب وركوم ټول اهل بدعت ته او هغوى دے دا اُوګورى او دا رساله يواځے دا مسئله نۀ ذكر كوى بلكه دا مشتمله ده په ډيرو قواعدو او اصولو او دلائل شرعيو باندے نو – ان شاء الله – چه زياته مفيده به وى، ځكه چه ما په خوب كښې ددے كسانو رغړول او ذليل كول ليدلى دى، پس د استخارے كولو نه۔

دے رساله کښې به د حق دلائل مخکښې ذكر كيږى تفصيلاً او بيا به د باطل پرستو څه دليلونه او د هغے صحيح جوابونه ذكر كيږى – ان شاء الله۔

وما توفيقى الا بالله عليه توكلت واليه انيب۔

(ثلاثاء صفر المظفر ٢٠/١٤١٢ هجرى)

ooooooo

(c) ketabton.com: The Digital Library

د حق پرست دليلونه او تائيدات

هرۀ مسئله قرآن او سنت کښې شته نو اول د هغې نه دليل ذکر کول ضروري وي او قرآن او سنت ناقص نۀ دي لکه څرنګ چه باطل پرست دا غلط ګمان لري :

اول عظيم دليل د قرآن کريم نه :

(قال الله تعالیٰ فی قوله الصادق :

﴿لَا تَجْعَلُوْا دُعَآءَ الرَّسُوْلِ بَيْنَكُمْ كَدُعَآءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا ط قَدْ يَعْلَمُ اللّٰهُ الَّذِيْنَ يَتَسَلَّلُوْنَ مِنْكُمْ لِوَاذًا ج فَلْيَحْذَرِ الَّذِيْنَ يُخَالِفُوْنَ عَنْ اَمْرِهٖٓ اَنْ تُصِيْبَهُمْ فِتْنَةٌ اَوْ يُصِيْبَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ﴾

(سورة النور آيت ٦٣ پاره ١٨)

(الله رب العزت فرمائی: مۀ ګرځوئ آواز رسول الله ته په خپل مينځ کښې داسې لکه تاسو چه يو بل ته آواز کوئ، الله هغۀ کسان پيژني چه ستاسو نه پټيږي، پس اُودې يريږي هغۀ کسان چه د رسول الله ﷺ د امر او حکم خلاف کوي چه يا خو به پرې فتنه راشي او يا به ور سيږي

دوی ته دردناك عذاب)

دا دآيت حاصل دا دے۔ ددے آيتِ کريمه په تفسير کښ

د حق پرست علماؤ تفسيرونه اُوګوره !

علامه ابن کثيرؒ (٣/٣٠٦) کښې فرمائی :

(قَالَ الضَّحَّاكُ : كَانُوْا يَقُوْلُوْنَ يَا مُحَمَّدُ يَا اَبَاالْقَاسِ
فَنَهَاهُمُ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ عَنْ ذٰلِكَ اِعْظَامًا لِلنَّبِيِّ ﷺ قَالَ فَقُوْلُوْا يَ
نَبِيَّ اللّٰهِ، يَا رَسُوْلَ اللّٰهِ وَهٰكَذَا قَالَ مُجَاهِدٌ وَسَعِيْدُ بْنُ جُبَيْ
وَقَالَ قَتَادَةُ : اَمَرَ اللّٰهُ اَنْ يُهَابَ نَبِيُّهٗ ﷺ وَاَنْ يُبَجَّلَ وَاَنْ يُعَظَّ
وَاَنْ يُسَوَّدَ)

(ضحاكؒ وئيلي چه صحابه کرامو به رسول الله ﷺ ته
يامحمد او يا ابا القاسم وئيلو نو الله تعالیٰ ددے نه منع کړل
دپاره د تعظيم د نبی ﷺ او ورته ئے اُوفرمايل : چه داسې
وايئ يا نبی الله او يا رسول الله۔ دغه شان خبره مجاهد او
سعيد بن جبير کړيده او قتاده وئيلي دی چه الله تعالیٰ
حکم فرمائيلے دے چه د هغه د نبی د حکم نه هيبت اُوکړے
شی او د هغه تعظيم او اجلال او اکرام اُو کړے شی)۔

حاصل دا دے چه دے آيت کښې الله پاك د (يا محمد) د
وئيلو نه منع کړے ده، ځکه دا د نبی ﷺ بے ادبی ده، او د

نبی علیه السلام مشروع تعظیم کول پکار دی، دا یو
تفسیر دے پدے آیت کښې نو چه قرآن د (یامحمد) نه منع
اُوکړه نو بیا کوم کس دے چه هغهٔ پدے کښې اجازت
ورکړی او کهٔ نهٔ دا آیتونه ستاسو په نزد هیڅ حقیقت نهٔ
لری یا منسوخ شوی دی، لکه په هر ځائے کښې دا خلق
وائی چه دا منسوخ شوی دی او دا منسوخ دی، دارنګه د
قرآن په مقابله کښې د بل کتاب هیڅ حیثیت نهٔ شته، چه
انسان هغهٔ پیش کړی او دا به مفصله روستو راشی۔
دارنګه اُوګوره تفسیر قرطبی (۱۲/۳۲۲)

(یُرِیْدُ، یُصِیْحُ مِنْ بَعِیْدٍ یَا اَبَا الْقَاسِمِ بَلْ عَظِّمُوْهُ کَمَا قَالَ فِی الْحُجُرَاتِ) ۔(یعنی مراد د الله تعالیٰ دا دے چه د وړاندے نه چغے وهل مهٔ کوئ بلکه د رسول الله ﷺ تعظیم اُوکړئ)۔

دارنګه تفسیر علاء الدین الخازن (۳/۳۶۵) کښې دی:
(وَقِیْلَ مَعْنَاهُ لَاتَدْعُوْهُ بِاسْمِهٖ کَمَا یَدْعُوْ بَعْضُکُمْ بَعْضاً یَا مُحَمَّدُ، یَا عَبْدَ اللّٰهِ وَلٰکِنْ فَخِّمُوْهُ وَعَظِّمُوْهُ وَشَرِّفُوْهُ الخ)۔

(معنیٰ دا ده چه په نوم باندے رسول الله ﷺ ته آواز مه کوئ لکه یو بل ته چه آواز کوی داسے مهٔ وایئ: یا محمد یا عبد الله بلکه عزت او عظمت د رسول الله ﷺ اُوساتئ)

(c) ketabton.com: The Digital Library

علامه محمد بن احمد جزی الکلبی په کتاب
التسهیل (۱/۱۹۳) د سورة المائدے د آیت ﴿ اِذْ قَالَ
الْحَوَارِیُّوْنَ یَا عِیْسَی بْنُ مَرْیَمَ ﴾ لاندے لیکلی دی:

«نِدَاؤُهُمْ لَهٗ بِاسْمِهٖ دَلِیْلٌ عَلٰی اَنَّهُمْ لَمْ یَکُوْنُوْا یُعَظِّمُوْنَ
کَتَعْظِیْمِ الْمُسْلِمِیْنَ لِمُحَمَّدٍ ﷺ فَاِنَّهُمْ کَانُوْا لَا یُنَادُوْنَهٗ
بِاسْمِهٖ» ۔

مطلب دا دے چه حواریون د عیسی علیه السلام نوم
مبارك واخستو په آواز کولو کښې دا دلیل دے پدے چه
دوی به د خپل نبی دومره اکرام او ادب نهٔ کولو لکه چه
مسلمانانو او صحابه کرامو د محمد ﷺ ادب کولو ځکه
د ټولو مسلمانانو صحابه کرامو طریقه دا وه چه رسول الله
ﷺ ته به دوی په نوم آواز هیچرے نهٔ کولو، دا دلیل دے
پدے چه د ټولو صحابه کرامو اجماع ده پدے چه په «یا
محمد» سره آواز کول د محمد ﷺ بے ادبی ده او بے ادب
شخص له به الله پاك سخته سزا ورکوی، او کهٔ عقیده
ورسره هم غلطه لری نو بیا خو هلاکت درهلاکت دے۔ دا
عبارت تفصیل سره مطالعه کړه۔

دارنګه اُوګوره تسهیل (۳/۷۳):

(c) ketabton.com: The Digital Library

«وَالْقَوْلُ الثَّانِیُ اَنَّ الْمَعْنٰی لَاتَدْعُوا الرَّسُوْلَ عَلَیْهِ السَّلَامُ بِاسْمِهٖ»

(یعنی رسول الله ﷺ ته په نوم آواز مهٔ کوئ)

دارنګه العلامه المفسر الشوکانیؒ فرمائی :

«وَاَخْرَجَ عَبْدُ الْغَنِیِّ بْنِ سعید فی تفسیره وابونعیم فی الدلائل عَنْهُ اَیْضاً اَیْ عَنْ سَعِیْدِ بْنِ جُبَیْرٍ فِی الآیَةِ : لَاتَصِیْحُوْا بِهٖ مِنْ بَعِیْدٍ یَاۤ اَبَا الْقَاسِمِ وَلٰکِنْ کَمَا قَالَ اللّٰهُ فِی الْحُجُرَاتِ»۔

(د سعید بن جبیرؒ او د نورو مفسرینو نه نقل دی چه رسول الله ﷺ ته په نوم د (یا محمد) سره آواز مهٔ کوئ، او دارنګه د وړاندے نه ورته چغے مهٔ وهئ)۔

دارنګه دا معنیٰ پدے لاندینو تفاسیرو کښ اُوګورئ :

ایسر التفاسیر (۲۵۹/۳) المدارك (۳۶۵/۳) علی هامش الخازن، روح المعانی د علامه آلوسیؒ (۲۲۵/۱۸) قال :

وَاَخْرَجَ ابْنُ اَبِیْ حَاتِمٍ وَابْنُ مَرْدَوَیْهِ وَاَبُوْنُعَیْمٍ فِی الدَّلَائِلِ عَنِ ابْنِ عَبَّاسٍ قَالَ : کَانُوْا یَقُوْلُوْنَ یَا مُحَمَّدُ ، یَا اَبَا الْقَاسِمِ فَنَهَاهُمُ اللّٰهُ عَنْ ذٰلِكَ بِقَوْلِهٖ سُبْحَانَهٗ :لَاتَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ الآیَة اِعْظَاماً لِلنَّبِیِّ عَلَیْهِ السَّلَامُ فَقَالُوْا یَا نَبِیَّ اللّٰهِ وَیَارَسُوْلَ اللّٰهِ، وَرُوِیَ نَحْوُ هٰذَا عَنْ قَتَّادَةَ وَالْحَسَنِ وَسَعِیْدِ بْنِ جُبَیْرٍ وَمُجَاهِدٍ

وَفِیْ اَحْکَامِ الْقُرْآنِ لِلسُّیُوْطِیْ : اِنَّ فِیْ هٰذَا النَّهْیِ تَحْرِیْمَ نِدَا
ﷺ بِاسْمِهٖ وَالظَّاهِرُ اسْتِمْرَارُ ذٰلِكَ بَعْدَ وَفَاتِهٖ اِلَی الآنَ
انتهیٰ)۔

د عبارت مقصد دا دے چه ابن عباس ؓ فرمائی
رسول الله ﷺ ته په نوم آواز کول حرام دی او ظاهره خ
دا ده چه دا اُوس هم حرام دی، منسوخ شوی نهٔ دی،
اُوس دِے د «یامحمد» ویونکے او لیکونکے سوچ اُوکړی
دا په کوم دلیل مونږ جائز کړی دی، آیا په تاوئیل
ماوئیلی باندے او کهٔ نهٔ څهٔ حق دلیل هم شته ؟ او کهٔ
دوی د عبد الله بن عباس رئیس المفسرین او حسن او قتـ
او سعید بن جبیر رحمهم الله نه ښهٔ پو هیږی چه دا لو
علماء دی۔

دارنګه اُوګوره لاندینی تفاسیر اُوګوره :

المظهری (۵۷۲/۶، تفسیر اضواء البیان للشنقیطی (۵۱/۶
صفوة التفاسیر (۳۵۱/۳) تفسیر الطبری (۱۳۵/۱۸) البـ
المحیط (۴۷۶/۶، الکبیر (۴۰/۲۵) تفسیر جلالین (۳۰۲) معار
القرآن (۴۵۵/۶)

«لَا تَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بِاَنْ تَقُوْلُوْا یَا مُحَمَّدُ الخ»۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

وَاَيضاً قَالَ الصَّاوِیُّ عَلٰی هَامِشِ جَلَالَين ص (۱۰) :
لَاتَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بَيْنَكُمْ اَیْ نِدَاءَهٗ بِمَعْنٰی لَاتُنَادُوْهُ بِاسْمِهٖ فَتَقُوْلُوْا يَا مُحَمَّدُ وَلَا بِكُنْيَتِهٖ فَتَقُوْلُوْا يَا اَبَا الْقَاسِمِ وَاسْتُفِيْدَ مِنَ الآيَةِ اَنَّهٗ لَايَجُوْزُ نِدَاءُ النَّبِیِّ ﷺ بِغَيْرِ مَا يُفِيْدُ التَّعْظِيْمَ لَا فِیْ حَيَاتِهٖ وَلَابَعْدَ وَفَاتِهٖ).

(تفسير الطبری (۱۳٤/۱۸) عن مجاهد لا تقولوا يا محمد، تفسير جامع البيان (۸۱/۲) البيضاوی (۱۳٦/۲) الكشاف (۷۹/۳) تفسير البحر المحيط (۳۷۵/٦) زاد المسير (۳۷۸/۵) تفسير الثعالبی (۱۲۹/۳) تفسير النهر الماد (۵۵۸/۲)

دے ټولو مفسرينو د «يامحمد» په وئيلو رد کړيدے۔نو څوك دے چه هغۀ ددے علماؤ نه ښۀ پوهيږی او څوك دے د صحابه كرامؓ نه ښۀ عمل كونكے په قرآن او حديثو او كوم روايتو نه چه خلق ذكر كوی نو هغۀ اكثرضعيف روايات دی يا مؤول دی لكه روستو به راشی ان شاء الله – څكه صحابه كرامؓ د رسول الله ﷺ د حقوقو او آدابو ښۀ پيژندونكی وو۔

دويم دليل : د قرآن كريم نه پدے مسئله باندے۔

الله تعالیٰ فرمائی :

﴿ اِنَّ الَّذِيْنَ يُنَادُوْنَكَ مِنْ وَّرَاءِ الْحُجُرَاتِ اَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُوْنَ ﴾۔

(سورة الحجرات آيت : ۵، پاره ۲٦)

ترجمه : هغۀ كسان چه آوازونه كوی تا ته اے زما نبی ! اخوا د حجرو نه اود ديوالونو نه، اكثر د دوی بے عقله دی)۔

پس د آيتِ كريمه نه واضحه شوه چه څوك رسول الله ﷺ ته چغے وهی، پس د هغے نه چه هغۀ د دنيا نه لاړو او وفات شو نو دا بے عقله دی، غويا يا خر دے، نو څوك چه د «يامحمد، اويارسول الله» چغے وهی، غويان او خرۀ دی، بلكه د هغوی نه پسے اخوا ته دی، اكثر دا قسم خلق مشركان هم وی۔

ددے آيت په شانِ نزول كښې د مفسرينو اقوال اُوګوره چه يقين ته دا خبره كوزه شی۔ (ان اراد الله بك خيراً)

او د قرآن پدے بهترينو الفاظو چه ډير عظمت والا دی لږ سوچ هم اوكړه اے مسلمانه چه قرآن كښې يوه مسئله شته نو د بل چا دليل ته څۀ حاجت دے!

ليكن مونږ وايو چه دا خبره زمونږ يواځے نۀ ده د ټولو صحيح مسلمانانو او علماء كرامو او مشائخ عظامو ده۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

اُوکوره۔

۱ – اول مشهور تفسیر د علامه ابن کثیر (٤/٢٠٨) :

(قَالَ : وَقَدْ ذُکِرَ اَنَّهَا نَزَلَتْ فِی الْاَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ التَّمِیْمِیِّ فِیْمَا اَوْرَدَهٗ غَیْرُ وَاحِدٍ، قَالَ الْاِمَامُ اَحْمَدُ فِیْ مُسْنَدِهٖ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ فَذَکَرَ السَّنَدَ عَنِ الْاَقْرَعِ بْنِ حَابِسٍ اَنَّهٗ نَادیٰ رَسُوْلَ اللّٰهِ ﷺ فَقَالَ: یَا مُحَمَّدُ، یَا مُحَمَّدُ، وَفِیْ رِوَایَةٍ : یَارَسُوْلَ اللّٰهِ فَلَمْ یُجِبْهُ، فَقَالَ یَارَسُوْلَ اللّٰهِ، اِنَّ حَمْدِیْ لَزَیْنٌ وَاِنَّ ذَمِّیْ لَشَیْنٌ، فَقَالَ ذٰلِكَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ).

(دا آیت نازل شوے دے په باره د اقرع بن حابس رضی الله عنه کښ چه دهٔ رسول الله ﷺ ته آواز کړے وو په «یامحمد» او په بل روایت کښ راځی چه په «یارسول الله» سره او هغهٔ په کوټه کښ وو، نو رسول الله ﷺ جواب ورنکړو، بیا دهٔ اُووئیل : زهٔ چه د چا صفت اُوکړم، هغهٔ ډولی کیږی او د چا بدی چه بیان کړم هغهٔ عیب والا ګرځی، نو رسول الله ﷺ اُوفرمایل چه دا صفت خو د الله دے۔

دے حدیث نه صاف دوه خبرے معلومے شوے یوه دا چه «یامحمد» لوستل بے ادبی ده او «یارسول الله» وئیل په حالت د حضور کښ جائز دی، لکه دا به روستو ذکر شی،

نو دا آیت په رد د «یامحمد» کښ مطلق او په رد د غائبانه «یارسول الله» وئیلو کښ پوره دلیل دے، سره ددے حدیث نه لږ سوچ اوکړه اے مسلمانه !۔

دویم شان نزول :

(جَاءَ اُنَاسٌ فَجَعَلُوْا یُنَادُوْنَهٗ وَهُوَ فِیْ حُجْرَتِهٖ یَامُحَمَّدُ، یَا مُحَمَّدُ" فَاَنْزَلَ اللّٰهُ هٰذِهِ الْآیَةَ).

(ابن کثیرؒ ٤/٢٠٨)

(څهٔ کسان راغلل او «یامحمد» چغے ئے وهلے او رسول الله ﷺ په کوټه کښ وو نو الله پاك دا آیت نازل کړو چه نبی علیه السلام ته غائبانه چغے وهل د بے عقله خلقو کار دے، دارنګه اُوګوره :

الخازن (٤/١٦٩) المدارك (٤/١٦٨) التسهیل (٤/٥٨) فتح القدیر (٥/٦٠/٦١) القرطبی (١٦/٣٠٩) روح المعانی (٢٦//١٣٩/١٤٣) تفسیر القاسمی (١٢/٢٤٣) و(١٥/١٠٨) تفسیر النهر الماد علی هامشه (٦/٤٧٥) تفسیر الجلالین (٤٢٧) الصاوی (٧) حاشیة المراغی (٢٦/١٢٢) تفسیر البحر المحیط (٨/١٠٦) تفسیر زاد المسیر (٧/١٧٨) تفسیر الثعالبی (٤/١٨٦) تفسیر البرهان فی مشکلات القرآن ص (٤٤٣) تفسیر اضواء البیان للشنقیطی (٧/٦١٥) تفسیر النهر الماد (٣/٩٧٩)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا تـفـاسيـر پـه ښـهٔ سـوچ سره اُوګوره نو علم کښې به دِې ضافه پيدا شي، او الله پاك به دِې په صحيح لاره روان کړي ه د هدايت په نيت دِې اُوکتل.

OOOOOOO

هغه احاديث
چه منع کونکی دی ددے بدے کلمے نه

۱- **اول حـديث**: (عَـنْ ثَـوْبَـانَ، قَـالَ: کُـنْـتُ قَائِمًا عِنْدَ رَسُوْلِ اللّٰهِ ﷺ فَجَاءَ حِبْرٌ مِنْ اَحْبَارِ الْيَهُوْدِ فَقَالَ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ يَـا مُـحَـمَّـدُ فَدَفَعْتُهٗ دَفْعَةً كَادَ يُصْرَعُ مِنْهَا، فَقَالَ: لِمَ تَدْفَعُنِيْ؟ فَـقُـلْـتُ: اَلَّا تَـقُوْلُ يَارَسُوْلَ اللّٰهِ! فَقَالَ الْيَهُوْدِيُّ: اِنَّمَا نَدْعُوْهُ بِاسْمِهِ الَّذِیْ سَمَّاهُ بِهٖ اَهْلُهٗ- الحديث)

(صـحيـح مسـلم ۱/۱٤٦) كتاب الحيض باب بيان صفة منى الرجل والمرأة وان الولد مخلوق من مائيهما)

(ثـوبـان ؓ فـرمـائـی: زهٔ د رسول الله ﷺ سره ولاړ اُوم پـدے کـښې د يهـوديـانو د ملايانو نه يو مُلا راغے وے وئيل: (السـلام عـليـك يا محمد) نو ثوبان ؓ فـرمـائی: ما ديکه کـړو پـه داسـے ديـکـے سره چه نزدے وه چه غورځيدلے وے د هـغـے نه نو دے يهودی اُووئيل چه ولے ما ديکه کوے؟ نو ما ورتـه اُووئيـل چـه يارسول الله ولې نهٔ وائے چه يا محمد وائے، نـو يهـودی اُووئيـل چه مونږ يهود ورتـه هغهٔ نوم اخلو کوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

چه ورلـه مور او پلار ایخودلے دے - حدیث اوږد دے ماترے بعضِ ټکړه راواخسته د خپل مقصد دپاره۔

ددے حدیث **فوائد** او مسئلے په سوچ سره اُوګوره :

۱- **اوله** : دا مسئله معلومه شوه چه په یا محمد دومره خفګان پکار دے لکه د صحابه کرامؓ په شان چه هغوی به پدے کلمه دومره غصه کیدل چه سړے به ئے پدے کلمه قبیحه دومره دَرباوه چه په زمکه به ئے راویشتو۔

۲- **دویمه** ترے دا معلومه شوه چه دا خبره په صحابه کرامؓ کښ مشهوره ده چه «یامحمد» وئیل جائز نهٔ دی ځکه ثوبان ؓ یهودی ته دا تعلیم ورکړو۔

۳- **دریمه** ترے دا معلومه شوه چه ثوبان ؓ د رسول الله ﷺ په مخ کښ ددے کلمے قبیحے نه منع اُوکړه او رسول الله ﷺ ثوبان ؓ ته هیڅ قسم زورنه ورنکړه سره ددے چه ثوبان ؓ سختے اُوکړه ددے کافر سره، نو دا عظیم دلیل شو پدے خبره چه دا د دین لویه مسئله ده چه څوك الفاظ استعمالوی نو د هغهٔ سره دا عمل پکار دے۔

٤- **خلورمه** ترے دا ښکاره معلومه شوه چه د «یا محمد» لفظ استعمالول د یهودو کار دے، دلیل پرے دا

لفظ دے (اِنَّمَا نَدْعُوْهُ بِاسْمِهِ الَّذِیْ سَمَّاهُ بِهٖ اَهْلُهٗ) چه زمونږ یهودو دا طریقه ده چه دے نبی ته به مونږ په خپل نوم آواز کوو نو اُوس سوچ اُوکړه چه د یهودو د اعمالو او اخلاقو نه مونږ او تاسو رسول الله ﷺ نهٔ یو منع کړی ؟ولے نهٔ، (لَتَتَّبِعُنَّ سُنَنَ مَنْ کَانَ قَبْلَکُمْ حَذْوَ النَّعْلِ بِالنَّعْلِ) (اخرجه البخاری والترمذی، مشکوة ۱/۳۰)

تاسو به د یهودو او نصارئ د طریقو تابعداری شروع کړی او د هغوی سره به برابر شی لکه یوه چپړه چه د بلے چپړے سره برابریږی، دا فرمان د رسول الله ﷺ صادق او رشتینی دے، چه دے امت په هرڅه کښ د یهودو اتباع اُوکړه تردے چه بے ادبی کښ هم اُوکړه، او د خپل نبی نوم ئے واخستو چه د هغے نه منع راغلے ده۔ والله المستعان۔

دا حدیث په بل سند سره په مسند ابوعوانه (۱/۲۹۳) کښ هم اُوګوره په مذکوره الفاظو باندے۔ د ثوبان ؓ نه نقل شوے دے۔

OOOOOOO

(c) ketabton.com: The Digital Library

- **دويم حديث**:

ـه هغـه مـخكښ په دويم دليل د قرآن كښ ذكر شوے
شارةً اوس تفصيل د هغے واوره ! ـ
الَ الْإِمَامُ أَحْمَدُ حَدَّثَنَا عُثْمَانُ، حَدَّثَنَا وُهَيْبٌ، حَدَّثَنَا
ى بْنُ عُقْبَةَ عَنْ أَبِي سَلَمَةَ بْنِ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ عَنِ الْأَقْرَعِ بْنِ
سٍ أَنَّهُ نَادَى رَسُولَ اللّٰهِ ﷺ فَقَالَ يَا مُحَمَّدُ يَا مُحَمَّدُ وَفِي
يَارَسُولَ اللّٰهِ فَلَمْ يُجِبْهُ فَقَالَ يَارَسُولَ اللّٰهِ إِنَّ حَمْدِي لَزَيْنٌ
مِّي لَشَيْنٌ فَقَالَ ذٰلِكَ اللّٰهُ عَزَّ وَجَلَّ).
سند احمد ج٦/٣٩٤/ و٣/٤٨٨) ورواه الترمذى
سراً (١٦٢/٢) كذا فى تفسير ابن كثير (٢٠٨/٢)
ـرع بن حابس رضي الله عنه رسول الله ﷺ تـه آواز اوكـړو په
حمد، يا محمد» سره، او په روايت د ترمذى كښ دى :
ول الله»)، او رسول الله ﷺ په حجره كښ وو او هركله
ـر راغـے نـو دے سرى ورته أووئيل چه زۀ د چا صفت
، ښائسته كيږى او چه د چا بدى بيان كړم هغۀ بد
كيږى، رسول الله ﷺ أوفرمايل : دا صفت والا ذات
عزوجل دے)، او دا صحيح حديث دے۔
صحيح الترمذى للالبانى (١٠٧/٣)

نـو الله پاك دا آيت نازل كړو چـه كوم كسان رسول الله ﷺ ته په «يامحمد» سره يا په «يارسول الله» سره غائبانه چغے وهى، هغۀ بے عقله او جاهلان دى، ددے حديث نه دا مسئـلـه معلومه شوه چه «يامحمد» خو بے ادبى ده كۀ رسول الله ﷺ حاضر وى او كۀ په پرده كښ وى۔

«يـارسول الله» وئيل هم نـاروا دى كـۀ رسول الله ﷺ غـائب وى او اخوا د ديوال وغيره نه وى يعنى چه انسان هغۀ تـه چغے وهى او كۀ مخامخ ورته يا نبى الله، يا رسول الله" په ادب او آرام سره أووائى نو جائز ده بلكه مامور به ده۔

۳- **دريم دليل** : حديث د تشهد دے چـه هغۀ د ابن مسعود رضي الله عنه نه نقل شوے دے، پدے طريقه :

(عَلَّمَنِي رَسُولُ اللّٰهِ ﷺ التَّشَهُّدَ كَفِّي بَيْنَ كَفَّيْهِ كَمَا يُعَلِّمُنِي السُّورَةَ مِنَ الْقُرْآنِ اَلتَّحِيَّاتُ لِلّٰهِ وَالصَّلَوَاتُ وَالطَّيِّبَاتُ، اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ الخ

(اخرجه الامام احمد فى مسنده ١/٤١٤ بهذا اللفظ والبخارى ١٧٦/٤) ومسلم (١٤/٢) وابن ابى شيبة فى المصنف (١/١١٤)۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

عبد الله بن مسعود رضی الله عنه فرمائی: چه رسول الله ﷺ ما ته تشهد یعنی التحیات لله داسے را اُوخودله لکه یو سورة د قرآن کریم چه به ئے خرنګ راخودلو یعنی ډیر اهتمام سره ئے راته دا تعلیم راکړو چه داسے اُووایه «التحیات لله والصلوة والطیبات السلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبرکاته» تر آخره۔

دا حدیث په مسند ابی عوانه کښ (۲/۲۲۸، ۲۲۹) او بخاری (۱/۴۷) او دغه شان په السنن الکبریٰ للبیهقی (۲/۱۳۸) کښ هم دے۔

لیکن دا الفاظ ورسره په صحیح سندونو سره زیات کړے شوی دی، (وَهُوَ بَيْنَ اَظْهُرِنَا فَلَمَّا قُبِضَ قُلْنَا اَلسَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ) (یعنی مونږ به داسے الفاظ وئیل په تشهد کښ السلام علیك ایها النبی کله چه رسول الله ﷺ ژوندے وو او کله چه وفات شو نو مونږ صحابه کرامؓ به په تشهد کښ داسے وئیل: (السلام علی النبی) یعنی خطاب به مو رسول الله ﷺ ته نهٔ کولو، او دا خبره ښکاره ده چه صحابه کرامؓ د ځان نه دین نهٔ دے جوړ کړے بلکه دا خبره به هغوی ضرور د رسول الله ﷺ نه اَوریدلی وی۔

او په دے خبره دویم قوی دلیل هغه المصنف لعبد الرزاق (۲/۲۰۴) راوړیدے، دارنګه کنز العمال ذکر کړیدے (۴/۲۶۶۸): قَالَ عَبْدُ الرَّزَّاقِ اَخْبَرَنَا ابْنُ جُرَيْجٍ اَخْبَرَنِيْ عَطَاءٌ اَنَّ الصَّحَابَةَ كَانُوْا يَقُوْلُوْنَ وَالنَّبِيُّ ﷺ حَيٌّ اَلسَّلَامُ عَلَيْكَ اَيُّهَا النَّبِيُّ فَلَمَّا مَاتَ قَالُوْا اَلسَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ).

وهذا اسناد صحيح صححه الحافظ ابن حجر فی فتح الباری (۲/۳۱۴) وغیره.

(عطاء رحمه الله فرمائی: صحابه کرامؓ به «السلام علیك ایها النبی» د رسول الله ﷺ په ژوند کښ وئیلو او کله چه هغهٔ وفات شو نو هغوی به داسے الفاظ فرمایل: «السلام علی النبی» .

او دا د ټولو صحابه کرامؓ عمل او ګویا کښ د ټولو صحابو دا احساس وو چه ددے لفظ نه څوك غلطه فائده وانخلی، لکه ددے زمانے جاهلان د هرے کرخے نه استدلالات کوی صحیح او غلط دلیل نهٔ ګوری خو کتاب ترے ډك کوی۔

دارنګه امام مالك په الموطأ (۱/۷۳) کښ د ابن عمر رضی الله عنه نه نقل کړی دی چه هغه به داسے الفاظ لوستل:

(c) ketabton.com: The Digital Library

(اَنَّـهُ كَـانَ يَتَشَهَّـدُ فَيَـقُـوْلُ اَلسَّلَامُ عَـلَى النَّبِيِّ وَرَحْمَةُ اللّٰهِ وَبَرَكَاتُهُ) باسناد صحيح على شرط الشيخين)

دارنګه المصنف لعبد الرزاق کښې د ابن الزبير او د ابن عباس روايت هم اوګوره (۲/۲۰۳) چه هغوى به هم داسے الفاظ لوستل: السلام على النبى ورحمة الله وبركاته الخ -

دا روايت د طحاوى په كتاب معانى الآثار کښې هم اُوګوره (۱/۱۸۰) ليکن مختصر دے۔

دارنګه اُوګوره روايت د عائشه رضى الله عنها په المصنف لابن ابى شيبة (۱/۱۱۵) او په مسند السراج (۹/۱/۲) او الملخص فى الفوائد (۱۱/۵۵) بسندين صحيحين عَنْ عَائِشَةَ اَنَّهَا كَانَتْ تُعَلِّمُهُمُ التَّشَهُّدَ فِى الصَّلَاةِ اَلسَّلَامُ عَلَى النَّبِيِّ)

عائشے رضى الله عنها به دا قسم تشهد شاګردانو او تابعينو ته خودلو «السلام على النبى»۔

(وَلَاشَكَّ اَنَّ عُدُوْلَ الصَّحَابَةِ رَضِيَ اللّٰهُ عَنْهُمْ مِنْ لَفْظِ الْخِطَابِ عَلَيْكَ اِلَى لَفْظِ الْغَيْبَةِ (عَلَى النَّبِيِّ) اِنَّمَا بِتَوْقِيْفٍ مِنَ النَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِاَنَّهُ اَمْرٌ تَعَبُّدِيٌّ لَا مَجَالَ لِلرَّأْيِ وَالْاِجْتِهَادِ فِيْهِ وَاللّٰهُ اَعْلَمُ كَذَا ذَكَرَ هٰذِهِ الْفَوَائِدَ مَعَ شَيْءٍ يَسِيْرٍ مِنَّا الْعَلَّامة

الْمُحقق الالبانى فى كتابه القيم ارواء الغليل ۲/۲۷) رقم الحديث (۳۲۱) و كذا فى صفة الصلوة له ص (۱۷۱).

حاصل دا دے چه په تشهد کښې دوه قسمه الفاظ نقل دى په صحيح رواياتو کښې اول: (السلام عليك ايها النبى) او دويم (السلام على النبى) ليکن دا الفاظ پس د وفات د رسول الله ﷺ نه صحابه کرامو ذکر کول، ددے دويم روايت فائده خو معلومه ده چه صحابه کرامو د شرك د بندولو دپاره حتى الوسع کوشش کولو او د عوام الناس د اَوهامو د ختمولو دپاره ئے الفاظ موهمه ختمول۔

بله دا چه هغوى غائب ته آواز نۀ کولو په «يارسول الله» او نۀ په «يامحمد» سره او هر چه اول روايت دے نو هغۀ هم صحيح دے ليکن دا استدلال ترے کول چه غائب ته آواز کول جائز دے، غلط استدلال دے۔

اُوګوره (فضل الله الصمد فى توضيح الادب المفرد ۲/۴۵۲/۴۵۵).

هغه داسے جواب کړيدے چه دا امر تعبدى دے لکه څنګه چه مونږ په قرآن کښې يا فرعون او يا هامان وايو نو زمونږ خطاب مقصود نۀ دے بلکه د الله تعالىٰ حکم دے نو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځکه ئے مونږ استعمالوو۔ دویم دا چه دا خطاب حکائی دے حکایت دے د نبی ﷺ د وینا نه چه هغه داسے وئیلی دی نو مونږه ئے هم دغسے وایو او خطاب پکښ مقصود نهٔ دے۔ دریم دا چه دا د نبی ﷺ پورے خاص دے۔ پدے کښ قیاس نهٔ جاری کیږی۔ لکه دا خبره حافظ ابن حجر په فتح الباری (۱۱/۴۸) کښ ثابته کړیده۔

کما حقق ذلك فضل الله فی شرح الادب المفرد (۲/۴۵۲) و كذلك فی البراهین القاطعة (۲۲۰) لخلیل احمد السهارنفوری)

دارنګه ملا علی القاریؒ فرمائی:

وَبِهِ يَظْهَرُ وَجْهُ الْخِطَابِ وَاَنَّهٗ عَلٰی حِكَايَةِ مِعْرَاجِهٖ عَلَيْهِ السَّلَامُ فِیْ آخِرِ الصَّلَاةِ الَّتِیْ هِیَ مِعْرَاجُ الْمُؤْمِنِيْنَ.

(المرقاة شرح مشکوة ۲/۳۳۱)

(یعنی په (ایها النبی) کښ د خطاب وجه دا ښکاره شوه چه دا حکایت دے د واقعے د معراج نه چه الله تعالیٰ په نبی ﷺ باندے (السلام علیك ایها النبی ورحمة الله وبرکاته) سلام وا چولو نو نبی ﷺ ورسره السلام علینا وعلی عباد الله الصالحین زیات کړو نو دا د معراج د واقعے نه رانقل شو

او په مانځه کښ وینا ئے په مسلمانانو باندے لازم شوه ځکه چه مونځ هم د مؤمنانو معراج دے)۔

نو ملا علی قاری رحمه الله هم ددے شبهے جواب فرمائیلے دے چه دا خطاب مونږ او تاسو نهٔ کوو بلکه دا د الله تعالیٰ خطاب دے چه خپل نبی ته ئے کړیدے او مونږ ئے د عبادت په طور رانقل کوو۔

OOOOOOO

(c) ketabton.com: The Digital Library

صحیح عقلی دلائل
او د محققینو علماؤ اقوال

(۱) – اول قانون او دلیل واوره ! محدثینو فرمایلی دی چه «یا محمد» آواز کول چرته صحیح حدیث کښې نقل نه شته او کومو روایاتو کښې چه «یامحمد» راغلے دے هغۀ به یا قول د یهودی وی لکه دا مخکښې بیان شوی دی او یا به قول د منافق وی لکه ذو الخویصرۃ التمیمی چه «یامحمد» وئیلے وو۔

کما فی المشکوۃ (۳۰۸/۱) ومسلم (۳۴۰) والنسائی۔

او یا به الله پاك خپل نبی ته په حدیث کښې «یامحمد» وئیلی وی، کما فی حدیث الترمذی والمشکوۃ (۷۰/۱) عن ابن عباس ومعاذ وایضاً مشکوۃ (۴۸۹/۲)

او یا به کوم ملائك وئیلی وی کما فی حدیث جبریل فی بعض روایات النسائی (۲) او یا به جاهلانو بانډیچیانو دا لفظ وئیلی وی کما فی حدیث انس عند الشیخین.

(مشکوۃ ۵۱۸/۲).

صحابه کرامو نه څوك صحیح نقل نشی پیش کولے، او ملا علی قاریؒ وائی کوم چه د صحابه کرامو نه نقل دی نو هغۀ قبل التحریم وو۔

اُوګوره مرقات (۵۱/۱) حدیث جبرئیل۔

نو کوم کس چه دا الفاظ وائی نو هغه یا یهودی یا منافق یا جاهل دے یا به ځان ته ملائك وائی یا به ځان ته الله وائی (العیاذ بالله)۔ د ملا علی قاریؒ عبارت دا دے او د هغه فائده واوره او دا مخکښې قاعده هم هغه صراحةً ذکر کړیده۔

دارنګه البراهین القاطعة (۲۰/) او انجاح الحاجة هم راوړے ده (۷/۱) : (قَوْلُهُ وَقَالَ یَا مُحَمَّدُ : قِیلَ نَادَاهُ بِاسْمِهِ إِذِ الْحُرْمَةُ تَخْتَصُّ بِالْأُمَّةِ فِی زَمَانِهِ أَوْ مُطْلَقاً وَهُوَ مُلْكٌ مُعَلِّمٌ وَیُؤَیِّدُهُ قَوْلُهُ تَعَالَى لَا تَجْعَلُوا دُعَاءَ الرَّسُولِ بَیْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا لِلآدَمِیِّینَ فَلَا یَشْمُلُ الْمَلَائِكَةَ إِلَّا بِدَلِیلٍ وَأَمَّا مَا وَرَدَ فِی بَعْضِ الصِّحَاحِ مِنْ نِدَاءِ بَعْضِ الصَّحَابَةِ بِاسْمِهِ فَذَلِكَ قَبْلَ التَّحْرِیمِ الخ)

(یعنی دا قول د جبریل چه یا محمد۔ وئیلے شویدی چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بي ﷺ ته ئې په نوم آواز اُوکړو ځکه چه حرام والے ددے
واز د هغه په زمانه کښې یا مطلقاً د امت پورې خاص دے
و هر چه جبریل دے نو هغه خو ملائك دے او ددے تائید دا
ې چه الله تعالیٰ بندګان منع کړیدی چه دے نبي ته داسے
واز مه کوئ څنګه چه تاسو یو بل ته آوازونه کوئ نو دا
حکم ملائکو ته شامل نۀ دے مګر په دلیل سره (او دلیل
خو نۀ دے موجود) او د بعض صحابه کرامو نه چه په نوم
سره آواز راغلے دے نو هغه د حراموالی نه مخکښې زمانه
کښې وو) انتهیٰ الترجمة۔

دے عبارت نه دا فائده معلومه شوه چه «یامحمد» وئیل
دا په ابتداء د اسلام کښې جائز وو اُوس حرام شوی دی دا د
ملاعلی قاری حنفي قول دے چه دا جاهلان په ملا علی
قاری ډیرے حوالے ورکوی او حالانکه دا حقه مسئله د هغه
نۀ منی۔

دویم دلیل دا دے:

چه کوم شخص چا ته آواز کوی او داسے ورته اُووائی چه
اے فلانکی، اے فلانکی! او روسته خبره نۀ ذکر کوی نو
هغۀ به څومره خفه شي چه ته زما بے ادبی کوے او څه راته

نۀ پیش کوے نو څوك چه «یامحمد» «یامحمد» وائی نو هغۀ د رسول الله ﷺ ډیر سخت بی ادبی کونکی دی، او کۀ یو سړے وائی چه زۀ د محمد ﷺ نه مدد غواړم پس د وفات د هغۀ نه نو دا په اتفاق د مسلمانانو سره مشرك دے، په دے خبره آیتونه او احادیث واوره:

١ – الله تعالیٰ فرمائی: ﴿ وَلَا تَدْعُ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَاِنْ فَعَلْتَ فَاِنَّكَ اِذاً مِّنَ الظّٰلِمِيْنَ ﴾ (یونس ١٠٦)

(مۀ رابله سویٰ د الله نه هغۀ څوك چه نۀ فائده درکوی او نۀ څۀ ضرر، او کۀ مخلوق ته دِے آواز اوکړو نو تۀ به دغه وخت کښې د ظالمانو نه شے)

نو هر قسم مخلوق ته آواز کول ظلم دے کله چه ظاهری اسباب ورسره نۀ وی۔

٢ – الله فرمائی: ﴿ وَمَنْ اَضَلُّ مِمَّنْ يَدْعُوْ مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَنْ لَّا يَسْتَجِيْبُ لَهٗ اِلٰى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَنْ دُعَائِهِمْ غَافِلُوْنَ ﴾ (سورة الاحقاف آیت پاره ٢٦)۔

(څوك لوئی ګمراه دے د هغۀ چا نه چه رابلی سویٰ د الله نه هغۀ چا لره چه هیڅ دعاء ورله نۀ شي قبلولے او نۀ ورسره

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدد کولے شی) «من دون الله» لفظ عام دے، رسول الله ﷺ، ملائك، نیکان او بدانو ټولو ته شامل دے، سوچ اُوکړه !۔

٣- الله تعالیٰ فرمائی: ﴿قُلْ اَنَدْعُوْا مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ مَا لَا يَنْفَعُنَا وَلَا يَضُرُّنَا وَنُرَدُّ عَلٰى اَعْقَابِنَا بَعْدَ اِذْ هَدَانَا اللّٰهُ﴾

(سورة الانعام آیت ٧٠)

(اُووایه اے نبی ! آیا مونږ راوبلو سویٰ د الله نه هغهٔ څوک چه نهٔ فائده راکولے شی او نهٔ ضرر او مرتد شو (کهٔ دا کار مو اُوکړو) پس د هغے نه چه الله راته هدایت کړے دے)

دے آیت نه معلومه شوه چه سویٰ د الله نه بل چا ته په غیر د څهٔ ظاهری سبب نه آواز کول د مرتدانو او کافرو کار دے، قرآن کریم دا خبره کړیده۔ زهٔ ئے د ځان نه نهٔ کوم۔

٤- بل آیت اُوګوره

﴿اِنْ تَدْعُوْهُمْ لَا يَسْمَعُوْا دُعَائَكُمْ وَلَوْ سَمِعُوْا مَا اسْتَجَابُوْا لَكُمْ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُوْنَ بِشِرْكِكُمْ وَلَا يُنَبِّئُكَ مِثْلُ خَبِيْرٍ﴾

(سورة الفاطر پ ٢٢)

(الله تعالیٰ فرمائی: که چرته دے مخلوق نه تهٔ اُوغواړے نو اول ستا خبره نهٔ آوری، او کهٔ بالفرض وائے وری نو ستا

دعاء نشی قبلولے (حاجت نشی پوره کولے) او قیامت کښې به ستاسو ددے شرك نه انکار کوی)

دے آیت نه معلومه شوه چه نبی ﷺ یا بل ولی الله ته آواز کول د استغاثے او مدد دپاره شرك دے۔ دارنګه نور آیتونه ډیر زیات دی، قرآن کریم لوئی دلیل دے، لیکن ددے جاهلانو په نزد د کتابچو حوالے او د شروح او حواشی حوالے د قرآن نه هم زیاتے معتبرے دی۔ والله المستعان۔

دارنګه اُوګوره حدیث د سیدنا عبد الله بن عباس رضی الله عنهما چه په هغے کښې دا دی :

(اِذَا سَأَلْتَ فَاسْأَلِ اللّٰهَ وَاِذَا اسْتَعَنْتَ فَاسْتَعِنْ بِاللّٰهِ الحدیث)

(ترمذی ٧٨/٢) وقال حدیث حسن صحیح انظر ریاض الصالحین ص (٦٥) رقم (٦٣) وصحیح الترمذی للالبانی ٣٠٨/٢ مشکوة (٤٥٣/٢) رقم الحدیث (٥٣٠٢)

(عبد الله بن عباس رضی فرمائی : زهٔ د رسول الله ﷺ سره یو ځل په سورلئ سور وم، نو رسول الله ﷺ راته څهٔ وصیتونه اُوکړل چه یو وصیت دا وو چه سوال کوے نو د الله پاك نه سوال کوهٔ ! او چه مدد غواړے نو صرف د الله نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدد غواړه)

دا د رسول الله ﷺ تعلیم دے چه آواز د حاجت غوختلو دپاره صرف الله ته کوه او مدد هم د هغهٔ نه غواړه، او دا تعلیم به ځکه ورکوی چه رسول الله ﷺ الله پاك په توحید او ایمان رالیږلے دے:

لِيُخْرِجَ الْعِبَادَ مِنْ عِبَادَةِ الْعِبَادِ اِلٰى عِبَادَةِ رَبِّ الْعِبَادِ.

(کما فی حیاة الصحابة)

(چه بندګان د مخلوق د عبادت نه راوباسی او د خالق عبادت والا جوړ شی)

نو دا معلومه شوه چه «یارسول الله» ، او «یامحمد» وئیل د مدد غوختلو دپاره شرك دے او کهٔ یو سړے وائی چه زهٔ «یامحمد» شوقاً ذوقاً وایم لکه بعض جاهلان مفتیان دا قسم فتوے ورکوی نو مونږ وایو چه ددے مثال خو به داسے شی لکه پښتانه وائی: «د خرهٔ مینه لغته وی»

نو ستاسو شوق دا دے چه د الله د عظیم حکم نه خلاف اُوکړئ چه الله فرمائی: «یامحمد» مهٔ وایئ لکه دا خبره مخکښ مفصله بیان شوه نو «یامحمد» د جاهلانو وینا

ده۔

۳- دریم دلیل:

دا دے چه هغهٔ کسان چه دا مسئله د «یامحمد، یارسول الله» ثابته وی یا غائب ته آواز کول ثابتوی نو دده مقصد څهٔ دے؟ ددے مسئلے نتیجه څهٔ ده؟۔

هغهٔ دا ده چه د خلقو به د الله د ذات نه یقین کټ شی او په مخلوق به ئے یقین پیدا شی چه دوی مالکان د نفع او ضرر دی او دا ثابتول د شرك ثابتول دی نو عاقبت به دا شی چه ډیر خلق به ګمراه شی۔

پس د علماؤ د کتابونه اُوګوره چه په هغے کښ د «یارسول الله» او د «یامحمد» او غائب ته آواز کول رد وی۔

۱- اُوګوره البراهین القاطعة فی الرد علی الانوار الساطعة لخلیل احمد محدث سهارنپور تفصیلاً ص (۲۲۰/۲۲۸) سره د جوابونو د دلائلو د دوی نه۔

۲- دارنګه محدث رشید احمد ګنګوهی خپله فتاوی رشیدیه (۱/ ۶۲) کښ لیکلی دی:

سوال: یارسول اللہ" دور سے یا نزدیک قبر شریف سے پکارنا جائز ہے یا نہیں؟

جواب : جب انبیاء علیہم الصلاۃ والسلام کو علم غیب نہیں تو یارسول اللہ'' کہنا بھی ناجائز ہوگا، اگر یہ عقیدہ کر کے کہیں کہ وہ دور سے سنتے ہیں بسبب علم غیب کے تو خود کفر ہے اور جب یہ عقیدہ نہیں تو کفر نہیں مگر کلمۂ کفر مشابہ بکفر ہے الخ۔

د عبارت مطلب دا دے چه یارسول الله ﷺ وئیل پدے عقیده چه هغهٔ عالم الغیب دے نو دا سرے کافر دے او کهٔ دا عقیده نهٔ ساتی نو کلمه مشابه بالکفر ئے اُووئیله۔

۳– دارنګه اُوګوره انجاح الحاجة علی هامش ابن ماجه للشیخ عبد الغنی المجدد الدهلوی ثم المدنی (۷/۱) حاشیه (۸) فی حدیث جبرئیل :

قَوْلُهٗ یَا مُحَمَّدُ : لَعَلَّ هٰذَا نَقْلٌ بِالْمَعْنٰی فَاِنَّ النِّدَاءَ بِیَامُحَمَّدُ لَایَجُوْزُ لَهٗ عَلَیْهِ السَّلَامُ قَالَ اللّٰهُ تَعَالٰی : لَاتَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بَیْنَكُمْ كَدُعَاءِ بَعْضِكُمْ بَعْضًا، وَقِیْلَ الْخِطَابُ اَیْ خِطَابُ اللّٰهِ مَخْصُوْصٌ بِبَنِیْ آدَمَ لَا بِالْمَلَائِكَةِ وَكَانَ نُزُوْلُ جِبْرِیْلَ لِتَعْلِیْمِ الْاُمَّةِ فَیُنَاسِبُ اَنْ یُنَادِیَ بِمَا یَجُوْزُ لَهَا الخ وَیُؤَیِّدُ الْاَوَّلَ الْحَدِیْثُ الْآتِیْ فَاِنَّ فِیْهِ النِّدَاءَ بِیَارَسُوْلَ اللّٰهِ.

(مطلب دا دے چه «یامحمد» وئیل نهٔ دی جائز او کوم حدیث د جبرئیل کښې چه راغلی دی چه جبرئیل «یا محمد» اُووئیلو نو صحیح دا ده چه هغه روایت

(c) ketabton.com: The Digital Library

بالمعنیٰ دے یعنی جبرئیل اصل کښې یارسول الله وئیلے دے او راویانو بدل کړے په «یارسول الله» سره دلیل پرے دویم حدیث دے په ابن ماجه کښې۔

٤– دارنګه فتوی دا مام نوویؒ شارح مسلم ده۔

(قَوْلُهٗ یَامُحَمَّدُ : قَالَ الْعُلَمَاءُ لَعَلَّ هٰذَا كَانَ قَبْلَ النَّهْیِ عَنْ مُخَاطَبَةِ النَّبِیِّ عَلَیْهِ السَّلَامُ بِاِسْمِهٖ قَبْلَ نُزُوْلِ قَوْلِ اللّٰهِ تَعَالٰی : لَا تَجْعَلُوْا دُعَاءَ الرَّسُوْلِ بَیْنَكُمْ الآیة، عَلٰی اَحَدِ التَّفْسِیْرَیْنِ اَیْ لَاتَقُوْلُوْا یَامُحَمَّدُ بَلْ یَارَسُوْلَ اللّٰهِ وَیَا نَبِیَّ اللّٰهِ وَیَحْتَمِلُ اَنْ یَّكُوْنَ بَعْدَ نُزُوْلِ الْآیَةِ وَلَمْ تَبْلُغِ الْآیَةُ هٰذَا الْقَائِلَ) (شرح مسلم ۱/ ۳۰)۔

(ټولو علماؤ وئیلی دی چه دا «یامحمد» مخکښې د منع نه وئیل شوے دے، او یا دا چه دے بعض کسانو ته دا آیت نهٔ وو رسیدلے۔ مطلب دا چه «یامحمد» منع دے په نزد د ټولو مسلمانانو۔

٥– دارنګه اُوګوره احسن الفتاوی د شیخ رشید احمدؒ (۱/ ۳٦٤):

(مروجہ صلاۃ وسلام مثل یارسول اللہ یا حبیب اللہ بدعات کے مجموعہ ہے

(c) ketabton.com: The Digital Library

فصيلاً)۔

مطلب دا شو چه الصلاة والسلام عليك يارسول الله او ا حبيب الله وئيل په اُوچت آواز سره مخكښې د اذان نه يا وستو دا مجموعه د بدعاتو منكراتو ده۔

دے باره كښې ملاعلي القاري په مرقات (٢/١٦١) كښې يكي : (فَمَا يَفْعَلُهُ الْمُؤَذِّنُوْنَ الآنَ عَقِبَ الْاَذَانِ مِنَ الْاِعْلَانِ الصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ مِرَاراً اَصْلُهٗ سُنَّةٌ وَالْكَيْفِيَّةُ بِدْعَةٌ لِاَنَّ رَفْعَ صَّوْتِ فِي الْمَسْجِدِ وَلَوْ بِالذِّكْرِ فِيْهِ كَرَاهِيَّةٌ وَقَالَ فِي ١/١٧١) : بِاَنَّ رَفْعَ الصَّوْتِ فِي الْمَسْجِدِ وَلَوْ بِالذِّكْرِ رَامٌ) ۔

o– ملاعلي قاريؒ فرمائي :

«يارسول الله» او «ياحبيب الله» د اذان نه روستو په چت آواز سره وئيل بدعت دے بلكه سنت دا ده چه اللهم سل على محمد الخ به هر شخص ځان سره پټ وائي كه چه جهر سره ذكر په مساجدو كښې حرام دے۔

o– فتح المجيد (١/١٦٥) كښې دي :

(قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ : اِنَّهٗ لَا يُسْتَغَاثُ بِيْ وَاِنَّمَا يُسْتَغَاثُ بِاللّٰهِ) الطبراني عن عبادة بن الصامت).

البريلوية د شيخ احسان الهي ظهير ص (٩/٨) هم اُوګوره۔

(استغاثه په نبي سره حرام ده، استغاثه به صرف په الله سره كولے شي)

شيخ الاسلام ابن تيميهؒ عالم علماء الاعلام په خپله فتاوى (١/٣٥٩) و (٢٧/٨١) كښې په مختلف مواضعو كښې ليكي :

(وَمِنْ اَعْظَمِ الشِّرْكِ اَنْ يَّسْتَغِيْثَ الرَّجُلُ بِمَيِّتٍ اَوْ غَائِبٍ كَمَا ذَكَرَهُ السَّائِلُ وَيَسْتَغِيْثُ بِهٖ عِنْدَ الْمَصَائِبِ يَقُوْلُ يَا سَيِّدِيْ فُلَانٌ كَاَنْ يَّطْلُبَ مِنْهُ اِزَالَةَ ضُرِّهٖ اَوْ جَلْبَ نَفْعِهٖ، وَهٰذَا حَالُ النَّصَارٰى فِي الْمَسِيْحِ وَاَحْبَارِهِمْ وَرُهْبَانِهِمْ وَمَعْلُوْمٌ اَنَّ خَيْرَ الْخَلْقِ وَاَكْرَمَهُمْ عَلَى اللّٰهِ نَبِيُّنَا مُحَمَّدٌ ﷺ وَاَعْلَمَ النَّاسِ بِقَدْرِهٖ وَحَقِّهٖ اَصْحَابُهٗ وَلَمْ يَكُوْنُوْا يَفْعَلُوْنَ شَيْئاً مِنْ ذٰلِكَ لَا فِيْ مَغِيْبِهٖ وَلَا بَعْدَ مَمَاتِهٖ الخ).

(فرمائي: لوئي شرك دا دے چه سړے مړي ته يا غائب ته آواز اُوكړي د مصيبت په وخت چه اے سيدي فلان مثلاً يارسول الله يا محمد، يا بابا، يا شيخ عبد القادر جيلاني يا سيد علي هجويري دا قسم الفاظ استعمالول د مشركانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ل دے او دا د عیسایانو (نصاراؤ) طریقه ده او دا معلومه
چه صحابه کرامؓ ډیر ښهٔ پیژندونکی وو د رسول الله ﷺ
ر او حقونو لره او هغوی رسول الله ﷺ ته پس د مرګ
دا قسم آوازونه نهٔ دی کړی)۔

دا د شیخ الاسلام ابن تیمیهؒ د عبارت حاصل دے، اګر که
ـا هلان شیخ الاسلام نهٔ منی او غلط نسبتونه ورته
ی خلاف کوی د دے قول د الله تعالیٰ نه :

﴿ وَلَا تَقْفُ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ﴾

او دوی ورته ځکه بد ګوری چه د دوی زړونه ئے سیزلی
او د دوی په ګمراهئ ئے پوره رد کړے او ګمراهی ئے ورله
ضحه کړے ده۔

٤ – څلورم دلیل :

دا دے چه ((یارسول الله)) ((یامحمد)) وئیل به یا دین کښ
او ددے وئیل به ثواب لری او یا به ثواب نهٔ لری، مکروه
بدعت به وی، کهٔ چرته دین وی او ثواب لری نو تاسو دلیل
ش کړئ د قرآن او سنت نه ځکه هر عبادت لپاره اصل وی
دین کښن نو راوړئ یو دلیل که تاسو رشتینی یئ او یا به
عت او مکروه وی او د بدعت نه ځان ساتل فرض دی۔

شیخ سرفراز خان صاحب په ((اخفاء الذکر)) کښ لیکی
(ہاں اگر کوئی شخص یارسول اللہ کے الفاظ سے آنحضرت ﷺ کو حاضر ناظر سمجھ کر یہ پڑھے یا آپ سے مدد مانگے تو البتہ ناجائز ہے)

مفتی الدیار السعودیة علامه عبد العزیز بن عبد الله بن باز په څهٔ اشعارو رد کوی چه هغهٔ د کویت نه په یوه مجله کښ شائع شوی وو۔ —

يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَدْرِكْ عَالِمًا يَشْعَلُ الْحَرْبَ وَيُعْلِيْ مِنْ لَظَاهَا
يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَدْرِكْ اُمَّةً فِيْ ظَلَامِ الشَّكِّ قَدْ طَالَ سَرَاهَا
يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَدْرِكْ اُمَّةً الخ ۔

نو شیخ ابن باز پرے داسے رد کوی :

اَللّٰهُ اَكْبَرُ ! هٰكَذَا وَجَّهَتْ هٰذِهِ الْكَاتِبَةُ نِدَائَهَا وَاسْتِغَاثَتَهَا اِلَى الرَّسُوْلِ ﷺ طَالِبَةً مِنْهُ اِدْرَاكَ الْاُمَّةِ بِتَعْجِيْلِ النَّصْرِ نَاسِيَةً اَوْ جَاهِلَةً اَنَّ النَّصْرَ بِيَدِ اللّٰهِ وَحْدَهُ لَيْسَ ذٰلِكَ بِيَدِ النَّبِيِّ ﷺ وَلَا غَيْرِهِ مِنَ الْمَخْلُوْقَاتِ كَمَا قَالَ اللّٰهُ سُبْحَانَهُ فِيْ كِتَابِهِ الْمُبِيْنِ : وَمَا النَّصْرُ اِلَّا مِنْ عِنْدِ اللّٰهِ الْعَزِيْزِ الْحَكِيْمِ الآية)

(الله اکبر ! (تعجب دے) دے کاتبے خپل آواز او فریاد پیغمبر ته متوجه کړیدے او د هغه نه غواړی چه امت ته په جلتئ سره مدد ورکړی، نو دا یا ددے خرے نه جاهله ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

…ا ترے هیره شوے ده چه مدد خو صرف او صرف د الله په …لاس کښې دے، دا د نبی علیه السلام او د نورو مخلوقاتو په …لاس کښې نۀ شته لکه څنګه چه الله په خپل کتاب مبین …کښې فرمائی : (او نۀ دے مدد مګر صرف او صرف د الله …غالب حکمتونو والا نه دے) آه۔

بیا هغه ډیر آیاتونه او احادیث ذکر کړی دی چه د هغې …نه تقریباً یوه رساله جوړه کړی چه هغه په کتاب (اِقَامَةُ …لْبَرَاهِيْنِ عَلٰى حُكْمِ مَنِ اسْتَغَاثَ بِغَيْرِ اللّٰهِ اَوْ صَدَّقَ الْكَهَنَةَ …الْعَرَّافِيْنَ وَالْمُشَعْوِذِيْنَ) کښې ذکر دی۔

ددے رسالے حاصل دا دے چه یارسول الله ته غائبانه چغه …هل لوئی شرك دے او دا فتوی د سعودی علماؤ ده۔

په اقامة البراهين (۳۷) کښې یوه بله فتویٰ :

(قَدْ جَاءَ كِتَابٌ مِنْ بَعْضِ الْاِخْوَةِ اِلٰى مُفْتِى الدِّيَارِ السَّعُوْدِيَّةِ …فِيْهِ : هَلْ يَجُوْزُ اَنْ يَّقُوْلَ الرَّجُلُ يَا اَقْطَابُ يَا اَغْوَاثُ يَا اَسْيَادُ …ا سَبْعَةً خُذُوْهُ، يَارَسُوْلَ اللّٰهِ اَغِثْنَا وَاَمْثَالُ هٰذِهِ الْاَذْكَارِ الْخَبِيْثَةِ …وَهَلْ يَجُوْزُ الصَّلَاةُ خَلْفَ هٰؤُلَاءِ ؟

الجواب : اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ وَحْدَهٗ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلٰى مَنْ …لَا نَبِيَّ بَعْدَهٗ وَعَلٰى اٰلِهٖ وَاَصْحَابِهٖ وَمَنِ اهْتَدٰى بِهِمْ اِلٰى يَوْمِ الدِّيْنِ

اَمَّا بَعْدُ : فَاِنَّ اللّٰهَ سُبْحَانَهٗ وَتَعَالٰى خَلَقَ الْخَلْقَ لِيَعْبُدُوْهُ دُوْنَ كُلِّ مَا سِوَاهُ وَلِيَخُصُّوْهُ بِالدُّعَاءِ وَالْاِسْتِغَاثَةِ وَالذَّبْحِ وَالنَّذْرِ وَسَائِرِ الْعِبَادَاتِ وَقَدْ بَعَثَ الرُّسُلَ بِذٰلِكَ وَاَمَرَهُمْ بِهٖ وَبِذٰلِكَ اَنْزَلَ اللّٰهُ الْكُتُبَ السَّمَاوِيَّةَ الَّتِىْ اَعْظَمُهَا الْقُرْاٰنُ الْكَرِيْمُ بِبَيَانِ ذٰلِكَ وَالدَّعْوَةِ اِلَيْهِ وَتَحْذِيْرِ النَّاسِ مِنَ الشِّرْكِ بِاللّٰهِ وَعِبَادَةِ مَا سِوَاهُ وَهٰذَا هُوَ اَصْلُ الْاُصُوْلِ وَاَسَاسُ الْمِلَّةِ وَالدِّيْنِ وَهُوَ مَعْنٰى شَهَادَةِ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اللّٰهُ لِاَنَّ مَعْنَاهَا لَامَعْبُوْدَ بِحَقٍّ اِلَّا اللّٰهُ فَهِىَ تَنْفِى الْاُلُوْهِيَّةَ وَهِىَ الْعِبَادَةُ عَنْ غَيْرِ اللّٰهِ وَتُثْبِتُ الْعِبَادَةَ لِلّٰهِ وَحْدَهٗ دُوْنَ مَا سِوَاهُ مِنْ سَائِرِ الْمَخْلُوْقِ وَالْاَدِلَّةُ عَلٰى ذٰلِكَ كَثِيْرَةٌ مِنَ الْكِتَابِ وَالسُّنَّةِ ثُمَّ ذَكَرَهَا مُفَصَّلًا (من ۲۳)

(یو خط د بعض مسلمانانو نه د سعودی مفتی ته راغلو په هغے کښې ئے دا سوال کړے و چه آیا دا جائز دی چه یو سړے داسے اُووائی : اے اقطابو، اے اغواثو، اے سردارانو اے اُووه اولیاؤ زما مدد اُوکړئ او اے رسول الله زما فریادرسی اُوکړه۔ او دغه شانو څوك چه دا وائی نو آیا د هغوی پسے روستو مونځ کیږی او که نۀ ؟ نو هغوی داسے جواب ورکړو چه الله تعالیٰ ټول مخلوقات ددے دپاره پیدا کړیدے چه د خالص د الله تعالیٰ عبادت اُوکړی او صرف او

(c) ketabton.com: The Digital Library

صرف د هغه نه دعاء اُغواړي او هغه ته فرياد اُوکړي او ذبح و نذر او منښته صرف د هغه په نوم اُوکړي غرض هر قسم عبادت الله تعالیٰ دپاره خالص کړي او پدے کښې مخلوق د الله تعالیٰ سره شريك نکړي او الله تعالیٰ په همدے خبره رسولانو دنيا ته راليږلي دي او هغوی ته ئے پدے باندے حکم فرمائيلے دے۔ او ددے مسئلے د بيان او د دعوت دپاره الله تعالیٰ آسماني کتابونه نازل کړيدي چه په هغوی کښې لوئی کتاب قرآن کريم دے هغه د شرك کولو نه د الله تعالیٰ سره او عبادت د غير الله نه خلق يرولي دي۔ او دا د ټولو مسائلو بنيادي مسئله ده او د دين اسلام بنياد په همدے باندے دے او همدا مقصد د کلمے د توحيد دے ځکه چه په کلمه کښې دوه جزئين دي يو جزء د غير الله نه د عبادت نفي کوي او بل جزء کښې د الله تعالیٰ دپاره عبادت ثابتوي او پدے باندے د قرآن او حديث نه بيشماره دلائل دي چه هغه ئے ذکر کړيدي۔ آه)

ددے **فتوے** حاصل دا دے چه عبادت د الله پاك پورے خاص دے هرقسم مخلوق چه وی هغوی ته غائبانه چغه وهل شرك دے، شرك څه ښکريے نۀ لري همدغه شے دے۔

عبد الرحمن بن حسن بن الشيخ محمد بن عبد الوهابؒ په خپل کتاب «بيان المحجة في الرد على اللجة» کښې فرمائي :

قَالَ شَيْخُ الْاِسْلَامِ ابْنُ تَيْمِيَّةَ فِي الرَّدِّ عَلَى الْبُكْرِيِّ نَحْنُ نُطَالِبُ هٰؤُلَاءِ الْمُشْرِكِيْنَ اَنْ يَّاْتُوْا بِالْاَدِلَّةِ عَلٰى اَنْ شَرَعَ لِخَلْقِهٖ اَنْ يَسْاَلُوْا مَيِّتاً اَوْ غَائِباً وَاَنْ يَّسْتَغِيْثُوْا بِهٖ سَوَاءً كَانَ ذٰلِكَ عِنْدَ قَبْرِهٖ اَوْ لَمْ يَكُنْ عِنْدَ قَبْرِهٖ بَلْ نَقُوْلُ سُؤَالُ الْمَيِّتِ وَالْغَائِبِ نَبِيًّا كَانَ اَوْ غَيْرَ نَبِيٍّ مِنَ الْمُحَرَّمَاتِ الْمُنْكَرَةِ بِاتِّفَاقِ اَئِمَّةِ الْمُسْلِمِيْنَ لَمْ يَأْمُرِ اللّٰهُ بِهٖ وَلَا رَسُوْلُهٗ وَلَا فَعَلَهٗ اَحَدٌ مِنَ الصَّحَابَةِ وَالتَّابِعِيْنَ لَهُمْ بِاِحْسَانٍ وَلَا اسْتَحَبَّهٗ اَحَدٌ مِنْ اَئِمَّةِ الْمُسْلِمِيْنَ فَاِنَّ اَحَداً مِنْهُمْ مَا كَانَ يَقُوْلُ اِذَا اَنْزَلَهٗ بِهِمْ شِدَّةٌ اَوْ عَرَفَتْ لَهُمْ حَاجَةٌ لِمَيِّتٍ يَا سَيِّدِيْ فُلَانٌ اَنَا فِيْ حَسْبِكَ اَوِ اقْضِ حَاجَتِيْ كَمَا يَقُوْلُ بَعْضُ هٰؤُلَاءِ الْمُشْرِكِيْنَ لِمَنْ يَدْعُوْنَهُمْ مِنَ الْمَوْتٰى وَالْغَائِبِيْنَ وَلَا اَحَدٌ مِنَ الصَّحَابَةِ اسْتَغَاثَ بِالنَّبِيِّ ﷺ بَعْدَ مَوْتِهٖ وَلَا بِغَيْرِهٖ مِنَ الْاَنْبِيَاءِ الخ.

ددے عبارت حاصل دا دے چه ټول امت مسلمه پدے اتفاق دے چه غائب ته يا مړی ته آواز کول نبی وی او که غير نبی وی حرام او ناروا دي او يو مسلمان دا قسم عمل نۀ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے کړے په صحابه کرامو او تابعین عظامو کښې نو اُوس
څوك چه د هغوی نه روستو يو عمل ايجاد کوی نو دا د
رسول الله ﷺ نه ځان ښـهٔ ګڼـړی او د صحابه کرامو او
تابعينو نه ځان اُوچت ګڼړی۔ والله المستعان۔

دا يو څو دلائل ما په جلتیٔ سره د علماؤ د کتابونو نه
رانقل کړی وو، دے باره کښې ډير دلائل دی چه هغهٔ لوئی
لوئی علماؤ ته معلوم دی او د هغوی کتابونه ترے ډك دی،
خصوصاً د احاديثو کتابونه نو هغے ته رجوع پکار ده۔ دا
رساله څو صرف د طالبِ انصاف دپاره اُوليکلے شوه او د
هغهٔ جاهلانو د مقابلے دپاره چه هغوی عوام الناس ګمراه
کوی نو دا رساله هر مُلا او امی ته په آسانیٔ سره فائده
ور کوی۔

اَسْئَلُ اللّٰه سُبْحَانَهٗ اَنْ يَّتَقَبَّلَهَا مِنِّیْ وَيَنْفَعَ بِهَا الْمُسْلِمِيْنَ
آمِيْن۔

د مبتدعينو د شبهاتو جوابات

اوله شبهه : چه حديث ضرير البصر کښې د« يامحمد» لفظ راغلے دے نو هغهٔ دوی دليل ګرځولے دے او هغهٔ حديث په ترمذی، ابن ماجه او المستدرك وغيره کښې راغلے دے۔

جواب : ددے شبهے جواب دا دے چه دے حديث کښې د علماؤ دوه قوله دی۔ اول د علامه سهوانیؒ دے چه هغهٔ په صيانة الانسان ص (۱۲۵) کښې فرمائی : دا حديث ضعيف دے ځکه ددے په سند کښې (ماهان بن عيسٰی) سیء الحفظ دے (وَثَّقَهٗ جَمَاعَةٌ وَضَعَّفَهٗ آخَرُوْنَ بِسُوْءِ حِفْظِهٖ وَكَثْرَةِ اَوْهَامِهٖ)

دارنګه ابوجعفر المدنی الانصاری المؤذن پکښې مجهول راوی دے، (وَقَالَ عَلِیٌّ : اِنَّهٗ لَايُعْرَفُ رِوَايَةُ شُعْبَةَ عَنْ اَبِیْ جَعْفَرِ الْمَدَنِیِّ هٰذَا وَلَا رِوَايَةَ لِاَبِیْ جَعْفَرٍ هٰذَا عَنْ عُمَارَةَ بْنِ خُزَيْمَةَ) ۔

(c) ketabton.com: The Digital Library

۲- دویم قول : شیخ الاسلام ابن تیمیہؒ په فتاویٰ (۱/۱٦۷) او شیخ محدث البانیؒ په صحیح ابن ماجه، صحیح الجامع الصغیر، مشکوة المصابیح کښ فرمائی : دا حدیث صحیح دے لیکن ددے نه په مخلوق باندے استغاثه کولو استدلال خطاء دے ځکه پدے کښ خو د ژوندی سړی په دعاء وسیله شوے ده لکه په هغے کښ داسے الفاظ دی :

(اُدْعُ اللّٰهَ اَنْ يُّعَافِيَنِیْ).

(اے د الله نبی ! د الله نه اُوغواړه چه ما روغ کړی)

(کذا فی اوضح الاشارة فی الرد علی من اجاز الممنوع من الزيارة ص (۲۸۱) .

او کلمه د «یامحمد» نه خو قرآن کریم منع کړیده نو د هغے جائز کول پدے حدیث چه ډیر احتمالات لری د قرآن خلاف دے۔

بلکه وجه دا ده چه دا آواز مخامخ کړے شوے دے نو پدے باندے استدلال کول چه نداء غائب ته جائز ده – دا غلطه خبره ده، کما فعل البلخی۔

علامه عبد السلام خضر الشقیریؒ په السنن

والمبتدعات (۲٦۰) کښ لیکی :

وَحَدِيْثُ الْاَعْمٰى اَللّٰهُمَّ اِنِّیْ اَسْئَلُكَ وَاَتَوَسَّلُ اِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ اَلْحَدِيْثُ صَحِيْحٌ غَرِيْبٌ وَهُوَ تَوَسُّلٌ بِدُعَاءِ النَّبِيِّ ﷺ فَقَدِ اسْتَجَابَ اللّٰهُ دُعَاءَهُ فَرَدَّ بَصَرَ الضَّرِيْرِ فَهُوَ مُعْجِزَةٌ لِلنَّبِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ عَظِيْمَةٌ)۔

یعنی دے حدیث کښ د رسول الله ﷺ معجزه ذکر ده او آوازونه غیر الله ته پکښ نشته)۔

او دارنګه په البراهین القاطعة کښ خلیل احمدؒ لیکلی دی:

اقول: اس قصه میں تو خود فخر عالم زنده اس عالم میں تھے اور آپ ﷺ کے ہی حکم سے یہ عمل ہوا تھا آپ ﷺ کی خدمت میں ہی حاضر تھے الخ ص (۲۲۲)

د عبارت حاصل دا دے چه پدے کښ غائب ته آواز نهٔ شته بلکه رسول الله ﷺ مخامخ وو۔ او د هغه په حکم سره دا عمل شوے وو۔ اُوګوره التوسل للمحدث الالبانی۔

او هرچه «یامحمد» دے نو د هغے د وئیلو نه خو مخامخ او غائبانه قرآن کریم کښ منع شوے ده۔ نو دے حدیث کښ هیڅ دلیل نشته په جواز باندے۔

او دا حدیث شیخ محمد طاهرؒ په «البصائر» کښ په

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوره تفصیل سره ضعیف کړیدے هلته ئے اُوګوره

(١٣٥- ١٤٠)

OOOOOOO

دویمه شبهه :

د دوی دا ده چه یو سړے به عثمان ؓ خوا ته د یو حاجت دپاره راتلو خو هغهٔ به نهٔ پوره کیدو نو عثمان بن حنیف ؓ ورته دغه دعاء د ضریر البصر اُوخودله نو حاجت ئے پوره شو نو دے نه صراحةً معلومه شوه چه غائب ته آواز جائز دے او دا حدیث طبرانی فی الصغیر، جامع الصغیر، الترغیب والترهیب، مجمع الزوائد ، انجاح الحاجة شرح ابن ماجه (١٠٠) کښ هم راوړے دے۔

جواب : ددے شبهے جواب دا دے چه دا روایت سنداً ضعیف دے، پدے روایت کښ یو راوی دے «روح بن صداح» او هغهٔ ضعیف دے۔

(قَالَ ابْنُ عَدِيّ ضَعِيفٌ عِنْدَ الْجُمْهُوْرِ، وَقَالَ ابْنُ يُوْنُس يَرْوِيْ اَحَادِيْثَ مُنْكَرَةً . كَمَا فی التوصل ص (٢٣٧)

٢ – دارنګه دا روایت د الفاظ او متن په اعتبار هم خطاء دے ځکه عثمان ؓ ولے ددے سړی حاجت نهٔ پوره کولو آیا

هغهٔ ظالم وو (کلا وحاشا) او دارنګه عثمان بن حنیف آیا په توسل بالذوات قائل وو ؟ هیڅ کله داسے نهٔ ده۔

(انظر التوصل الی حقیقة التوسل ص (٢٣٤ و ٢٣٥)

دارنګه شیخ الاسلام ابن تیمیهؒ په خپله فتاوی کښ فرمائی: دا حدیث ضعیف دے (٢٦٦/٢٧٥/١)

په اوضح الاشارة کښ لیکی :

(اِنَّ هٰذَا الْحَدِيْثَ مَعْلُوْلٌ بِعِدَّةِ عِلَلٍ كَمَا ضَعَّفَهَا صَاحِبُ صِيَانَةِ الْاِنْسَانِ وَشَيْخُ الْاِسْلَامِ ابْنُ تَيْمِيَّةَ وَذَكَرَ الْعِلَلَ مُفَصَّلَةً (٢٨٦/٢٨٥)

تولو علماؤ دا حدیث ضعیف ګرځولے دے۔

دریمه شبهه :

دا ده چه عبد الله بن عمر ؓ «یارسول الله» «وامحمداه» وئیلے دے کله چه د هغهٔ خپه بوډئ (میږی) شوے وه لکه الادب المفرد د بخاریؒ (٢٥٠) کښ راځی او ابن سنیؒ او نوویؒ په کتاب الاذکار (٢٧١) کښ راوړے دے۔

ددے شبهے جوابونه دا دی : چه دا حدیث په الادب المفرد کښ پدے الفاظو نقل دے :

(حَدَّثَنَا اَبُوْنُعَيْمٍ قَالَ حَدَّثَنَا سُفْيَانُ عَنْ اَبِيْ اِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ

(c) ketabton.com: The Digital Library

رَّحْمٰنِ بْنِ سَعْدٍ قَالَ : خَدِرَتْ رِجْلُ ابْنُ عُمَرَ فَقَالَ لَهٗ رَجُلٌ
كُرْ اَحَبَّ النَّاسِ اِلَيْكَ فَقَالَ : مُحَمَّدٌ)۔

د ابن عمر ؓ خپه بوډۍ (ميږی) شوه نو چا ورته وئيل : چه خپل محبوب راياد کړه يعنی د خپل محبوب وم واخله نو دا تجربه ده چه د محبوب د نوم د يادولو په ـه خپه صحيح کيږی نو هغهٔ د محمد ﷺ نوم خستو نو دے روايت کښ آواز په «يامحمد» سره نشته نهٔ مدد غوختل د غير الله نه شته او نهٔ پکښ نداء غائب ه شته او دا قسم روايت پدے الفاظو امام نوویؒ په کتاب ذکار (٢٧١) کښ راوړيدے :

(عَنْ مُجَاهِدٍ قَالَ : خَدِرَتْ رِجْلُ رَجُلٍ عِنْدَ ابْنِ عَبَّاسٍ فَقَالَ نُ عَبَّاسٍ : اُذْكُرْ اَحَبَّ النَّاسِ اِلَيْكَ فَقَالَ مُحَمَّدٌ ﷺ فَذَهَبَ حَدَرُهٗ)

(د ابن عباس ؓ په مجلس کښ د يو سړی خپه بوډۍ ـوه نو ابن عباس ؓ ورته اُوفرمايل ، تاته چه څوك ـحبوب وی هغهٔ راياد کړه، هغهٔ محمد ﷺ راياد کړو نو صحيح شو)

نو پدے روايت کښ هم «يامحمد» نشته او نهٔ نداء غائب

ته شته او نهٔ ابن عباس ؓ دا وئيلی دی :

(اِسْتَغِثْ بِاَحَبِّ النَّاسِ)

(مدد اوغواړهٔ يا آواز اوکړه خپل محبوب ته) ځکه صحابه کرام د شرك دشمنان وو او د شرك دُعاة (داعيان) نهٔ وو لکه دا اُوسنی اهل بدعت چه گمراهی ته دعوت ورکوی۔

ليکن د دوی شبهه په بل روايت د هيثم بن حنش عن ابن عمر کښ ده چه په هغے کښ دا لفظ دے (يامحمد) او هغهٔ په الادب المفرد کښ نشته صرف کتاب الاذکار د نوویؒ کښ دے چه منقول دے د ابن السنی ص (٦٠) نه۔

د هغے جوابونه ډير دی يو دا چه دا نداء شوقيه ده او نداء شوقيه په نزد د بعض علماؤ جائز ده۔

كما فی البراهين القاطعة (٢٢٠)

دويم جواب دا دے چه دوه روايته د ابن عمر د کلمے د (يا) نه خالی دی او يو روايت کښ (يا) حرف راغلے دے او هغهٔ روايت ضعيف دے سند ئے دا دے :

(حَدَّثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ خَالِدِ بْنِ مُحَمَّد بْنِ الْبَرْدَعِيِّ حَدَّثَنَا حَاجِبُ بْنُ سُلَيْمَانَ ثَنَا مُحَمَّدُ بْنُ مُصْعَبٍ ثَنَا اِسْرَائِيلُ عَنْ اَبِیْ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـحَـاقَ عَـنِ الْهَيْثَـمِ بْـنِ حَنُشٍ قَالَ كُنَّا عِنْدَ عَبْدِ اللّٰهِ بْنِ عُمَرَ
حديث) پـدے سـنـد کـښې هيثـم بن حنش مجهول راوی
غلے دے۔

دويـم مـحمد بن مصعب دے (قَـالَ الْـحَافِظُ فِی التَّقْرِيْبِ
ـدُوْقٌ كَثِيْـرُ الْغَلَطِ وَفِیْ تَهْذِيْبِ التَّهْذِيْبِ عَنِ ابْنِ مَعِيْنٍ لَيْسَ
ـیْءٍ وَقَـالَ الْبُـخَـارِیُّ كَـانَ ابْـنُ مَعِيْنٍ سَیِّءُ الرَّأْیِ فِيْهِ وَقَالَ
نَّسَـائِـیُّ ضَـعِيْفٌ وَقَـالَ ابْـنُ حِبَّـان سَـاءَ حِفْظُهٗ فَقَالَ يُقَلِّبُ
سَانِيْدَ وَيَرْفَعُ الْمَرَاسِيْلَ لَايَجُوْزُ الْاِحْتِجَاجُ بِهٖ).

او دارنګه په دے روايت کښې حاجب بن سليمان دے۔
(قَـالَ الْـحَـافِـظُ فِیْ تَهْذِيْبِ التَّهْذِيْبِ قَالَ مَسْلَمَةُ بْنُ قَاسِمٍ
ـادِيْثُهٗ مُنْكَرَةٌ وَفِیْ تَقْرِيْبِ التَّهْذِيْبِ صَدُوْقٌ يَهِمُ مِنَ الْعَاشِرَةِ)

دويم سند ابن سنیؒ ددے روايت داسے راوړے دے :
(اَخْبَـرَنِیْ اَحْمَدُ بْنُ حَسَّان الصُّوْفِیُّ حَدَّثَنَا عَلِیُّ بْنُ جَعْدٍ ثَنَا
ـهَيْـرٌ عَنْ اَبِیْ اِسْحَاقَ عَنْ عَبْدِ الرَّحْمٰنِ بْنِ سَعْدٍ الخ وَفِیْ هٰذَا
ـسَّـنَـدِ اَحْـمَدُ بْنُ عَبْدِ الْجَبَّارِ الصُّوْفِیُّ وَهُوَ وَاِنْ كَانَ ثِقَةً لٰكِنْ
ـوَ صَاحِبُ الْحَدِيْثِ الْمُنْكَرِ الَّذِیْ يَرْوِيْهِ اَنَّ النَّبِیَّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
ـذِیْ حَـمْلاً لِاَبِـیْ جَهْـلٍ كَـذَا فِیْ لِسَانِ الميزان (١٥٢/١)
ـهی، البصائر من (٨٤/الی ١٨٩) ـ

نو ثابته شوه چه د دوی استدلال په ضعيف يا موضوع يا په تـاويـلـی مـاويـلـی باندے وی، نص د قرآن او سنت نه نشی پيش کولے۔ والحمد لله۔

غلو ر مه شبهه :

نداء د خالد بن الوليد :

لکه البدايه والنهايه کښې راځی (٣٢٤/٦)
(وَنَـادٰی خَـالِـدٌ شِـعَـارَ الْمُسْلِمِيْنَ وَكَانَ شِعَارُهُمْ يَوْمَئِذٍ يَا مُحَمَّدَاهُ) ـ

دا د مسـلـمـانـانو شعار وو يعنی د شپے نوم ئے دا ايخودے وو۔

اول جواب : دا دے چه دا قصه سند نۀ لری، په بے سنده قـصـو عـقـيـده ثـابـتـول د مسلمان، خصوصاً د عالم کار نۀ دے۔

دويم دا چه پدے روايت کښې نداء نشته بلکه دا نوم دے د شپے پدے کښې استغاثه مطلوب نۀ ده ځکه که استغاثه او فـريـاد مـقـصـود وے نـو داسے بـه ئے وئيلی وے يا محمد انـصـرنـا) لـيـکـن صـحـابه کرام والحمد لله پاك وو د شرك د شائبے نه او د هر قسم کلماتِ مو همه بالشرك نه نو ددے نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستدلال کول د جهلاؤ او د اهل الزیغ طریقه ده همیشه
ـاره مشرکین او مبتدعین او دهریه د داسے قسم
جملاتو یے سنده قصونه استدلال کوی او د هغه کتابونو
رسالونه استفاده کوی چه یا مشرك لیکلی وی یا یے
سنده کتاب وی، همیشه له دوی نه دلیل د قرآن او د سنت
ـحیحه غواړه نو دوی به حیران وی او هیڅ جواب به نهٔ
ی درکولے (الحمد لله) چه د داسے قسم مشرکانو په مقابله
ښ الله پاك حق والا پیدا کړل (لِكُلِّ فِرْعَوْنَ مُوْسٰى) ما چه
رساله لیکله نو ما ته ددے مشرکینو ډیرے درسی رسالے
لاؤ شوے چه هغے کښ ئے خالص د شرك ثابتولو کوشش
ـړے وو نو د نهایت غصے په وجه ما دا یو څو کلمات
اجمع کړل چه د مشرکینو زړه پرے اُوسوزی۔

اِنْ اَجْرِیَ اِلَّا عَلَی اللّٰهِ اِنْ شَاءَ اللّٰهُ۔

پنځمه شبهه :

دا ده چه حدیث د بلال بن الحارث کښ راځی :

(عَنْ مَالِكِ الدَّارِ قَالَ اَصَابَ النَّاسَ قَحْطٌ فِیْ زَمَنِ عُمَرَ بْنِ
ـخَطَّابِ فَجَاءَ بِلَالُ بْنُ الْحَارِثِ اِلٰی قَبْرِ النَّبِیِّ عَلَیْهِ السَّلَامُ
قَالَ یَارَسُوْلَ اللّٰهِ اِسْتَسْقِ لِاُمَّتِكَ فَاِنَّهُمْ قَدْ هَلَكُوْا الحدیث)

رَوَاهُ الْبَیْهَقِیُّ فِیْ دَلَائِلِ النُّبُوَّةِ وَالْبُخَارِیُّ فِی التَّارِیْخِ الْکَبِیْرِ
(٣٠٤) وفتح الباری (٤١٣) وابن الاثیر فی الکامل
(٥٥٦/٢) والاصابة فی (١٦٤/٦) الخ)

(بلال بن الحارث ؓ راغے قبر د رسول الله ﷺ ته ئے
آواز اوکړو یارسول الله ! باران اُوغواړه خپل امت لره نو دے
روایت نه معلومیږی چه یارسول الله وئیل جائز دی)۔

ددے جوابونه واوره :

اول دا چه آیا استسقاء به رسول الله ﷺ د مړو نه کوله
او کهٔ نهٔ مونږ به ئے کاوه، هیچرے د مړو نه استسقاء
شریعت جائز نهٔ گڼړی۔

★ دویم دا چه دے حدیث کښ واقعه د خوب راځی او
خوب لره په شریعت کښ څهٔ حیثیت نشته۔

★ دریم دا چه دهٔ چه رسول الله ﷺ ته آواز اُوکړو آیا
هغهٔ ورله استسقاء اُوکړه؟ نهٔ ئے ده کړے۔

دارنګه دے حدیث کښ نور ډیر علل دی چه هغهٔ کتاب
التوصل الی معرفة التوسل المشروع والممنوع
(٢٤٨)ذکر کړی دی۔ هرچه سند ددے روایت دے نو فتح
الباری کښ داسے الفاظ راځی (جاء رجل) یو سړے راغے چه

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغهٔ پته نهٔ لږی چه څوك دے روايت د مجهول لره اعتبار
ـهٔ شته دارنګه د هغهٔ عمل حجت بالکل نهٔ شی کيدے۔

دويم دا چه کهٔ دا سړے بلال بن الحارث شی نو د هغه په
ـسند کښې سيف بن عمر الضبی الاسدی دے :

(وَيُقَالُ التَّمِيْمِيُّ وَيُقَالُ السَّعْدِيُّ الْكُوْفِيُّ وَقَدْ ذُكِرَ هٰذَا
ـالرَّجُلُ فِيْ مُصَنِّفِ الْفُتُوْحِ وَالرِّدَّةِ مِنَ الْمَجْهُوْلِيْنَ وَقَالَ عَبَّاسُ
ـنُ يَحْيٰى ضَعِيْفٌ، وَقَالَ اَبُوْدَاوٗدَ : لَيْسَ بِشَيْءٍ وَقَالَ اَبُوْحَاتِمٍ
ـتْرُوْكٌ، وَقَالَ ابْنُ حِبَّانَ مُتَّهَمٌ بِالزَّنْدَقَةِ.)

او سيف بن عمر الضبی ډير ضعيف بلکه زنديق راوی
ـدے او مجهول هم دے په نزد بعضِ علماؤ نو دا قسم روايت
ـلره هيڅ اعتبار نهٔ شته چه د عقيدے يوه مسئله دِے په
داسے غلط او ضعيف يا موضوع روايت باندے ثابته شی
(التوصل ٢٥٢)

او تاريخ کبير د بخاریؒ کښې دا روايت داسے راغلے :

(قَالَ عُمَرُ : يَارَبِّ لَا آلُوْ اِلَّا مَا عَجَزْتُ عَنْهُ۔ قَالَهٗ فِيْ قَحْطٍ)

(اے الله ! زهٔ د قوم ډير رعايت کوم او کوتاهی نه کوم مګر
کوم شی چه زما د وسع نه کيږی نو ته ما په هغے مهٔ
رانيسه۔ د قحط په وخت کښې دا خبره کړے وه)

نو دا مبتدعين تاريخ کبير د بخاری هم پيش کوی او
حال دا دے چه په هغے کښې د دوی څهٔ شبهه نشته۔

انظر البصائر للشيخ محمد طاهر (١٢٨/١٢٩) مفصلاً
ميزان الاعتدال۔

شپږمه شبهه :

دا ده چه يو روايت کښې «يَا عِبَادَ اللهِ اَعِيْنُوْنِیْ» راغلی
دی۔ مطلب دا چه کوم شخص نه په صحراء کښې سورلئ
ورکه شی يا ترے لار خطاء شی نو داسے دِے اُووائی چه اے
عباد الله ما سره مدد اُوکړئ نو دده سره به مدد اُوشی نو دے
روايت کښې غائب ته آواز شوے دے او دا روايت نوویؒ په
کتاب الاذکار (٢٠١) کښې راوړے دے۔ مفصلاً۔

ددے شبهے جوابونه دا دی :

(قَالَ فِیْ مَجْمَعِ الزَّوَائِدِ (١٣٢/١٠) فِیْ هٰذَا الْبَابِ ثَلَاثُ
اَحَادِيْثُ اثْنَانِ ضَعِيْفَانِ اَلْاَوَّلُ عَنْ عُتْبَةَ بْنِ غَزْوَانَ عَنِ النَّبِیِّ
ﷺ قَالَ اِذَا اَضَلَّ اَحَدُكُمُ الحديث رواه الطَّبْرَانِیُّ وَرِجَالُهٗ قَدْ
وُثِّقُوْا عَلٰى ضُعْفٍ فِیْ بَعْضِهِمْ اِلَّا اَنَّ يَزِيْدَ بْنَ عَلِیٍّ لَمْ يُدْرِكْ
عُتْبَةَ) ۔

دا روايت د دوه وجو نه ضعيف دے يو په دے روايت کښې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه ضعیف راویان دی۔ دویم دا چه حدیث منقطع دے۔

۲- دویم حدیث: عَنْ اَبِیْ مَسْعُوْدٍ عَنِ النَّبِیِّ ﷺ اِذَا انْفَلَتَتْ دَابَّةُ الحدیث) رَوَاهُ اَبُوْیَعْلٰی وَالطَّبَرَانِیُّ وَفِیْهِ مَعْرُوْفُ بْنُ حَسَّانٍ وَهُوَ ضَعِیْفٌ) (دا حدیث هم ضعیف دے، انظر هذا التفصیل فی التبیان (١٤٦)

وَقَالَ الذَّهَبِیُّ قَالَ ابْنُ عَدِیٍّ مَعْرُوْفُ بْنُ حَسَّانٍ مُنْكَرُ الْحَدِیْثِ وَزَادَ ابْنُ حَجَرٍ فِی اللِّسَانِ مَجْهُوْلٌ)۔

او دریم حدیث کښې دا قسم الفاظ نشته بلکه په هغې کښې ذکر د ملائکو شوے دے، د غائب یا د مړی کوم ذکر په کښې نشته۔ نو د داسے قسم ضعیف روایاتو نه شرك ثابتول او یا په هغې استدلال کول د جاهلانو کار دے۔ دا تفصیل په البصائر کښې هم اُوګوره (١٩٠/١٩٢)۔

دارنګه رشید احمد ګنګوهی فرمائی: دے کښې نداء مړو ته نشته بلکه غائب او مړو ته آواز کول شرك دے اُوګوره (١/٨٩/٨٨/٩٠) دارنګه اُوګوره ضعیف الجامع الصغیر للمحدث الالبانی ص (٣٨٣) رقم الحدیث (٤٤٠) وسلسلة الاحادیث الضعیفة والموضوعة (٦٥٥/٦٥٦) تفصیلاً مع الرد علی هؤلاء المشرکین باتم تفصیل واوضح

بیان فانظر ذلك فانه هام جداً جزی الله الشیخ الالبانی عنا وعن الاسلام!۔

OOOOOOO

اوومه شبهه:

دا ده چه کعب بن حمزه په اشعارو کښې «یا محمد» وئیلے دے (یَا مُحَمَّدُ یَا مُحَمَّدُ یَا نَصْرَ اللّٰهِ اِنْزِلْ).

انتهیٰ کذا فی فتوح الشام (١٩٦) للواقدی.

دارنګه په بهنسا جنګ کښې د مسلمانانو دا شعارو و (یَامُحَمَّدُ، یَا مُحَمَّدُ) (یَا نَصْرَ اللّٰهِ اِنْزِلْ).

فتوح الشام (١/٢١٨) للواقدی۔

ددے شبهے **جواب** دا دے چه واقدی مؤرخ دے چه علماؤ د هغه په باره کښې داسے وئیلی دی:

(قَالَ اَحْمَدُ بْنُ حَنْبَلٍ هُوَ كَذَّابٌ يَقْلِبُ الْاَحَادِيْثَ وَقَالَ ابْنُ مَعِيْنٍ لَيْسَ بِثِقَةٍ وَقَالَ مَرَّةً لَا يُكْتَبُ حَدِيْثُهُ وَقَالَ الْبُخَارِيُّ وَاَبُوْحَاتِمٍ مَتْرُوْكٌ، وَقَالَ اَبُوْحَاتِمٍ وَالنَّسَائِيُّ: يَضَعُ الْحَدِيْثَ وَقَالَ الدَّارَقُطْنِيُّ فِيْهِ ضُعْفٌ وَقَالَ ابْنُ عَدِيٍّ اَحَادِيْثُهُ غَيْرُ مَحْفُوْظَةٍ وَالْبَلَاءُ مِنْهُ وَقَالَ ابْنُ الْمَدِيْنِيِّ يَضَعُ الْحَدِيْثَ وَقَالَ اِسْحَاقُ بْنُ الطباع: رَاَيْتُ الْوَاقِدِيَّ فِیْ طَرِيْقِ مَكَّةَ يُسِيْءُ

(c) ketabton.com: The Digital Library

صلاةَ وَقَالَ ابْنُ رَاهُوِيَهْ هُوَ عِنْدِیْ مِمَّنْ يَضَعُ الْحَدِيْثَ ثُمَّ قَالَ
ذَّهَبِیُّ فِی الْمِيْزَانِ بَعْدَ مَا ذَكَرَ الْاَقْوَالَ فِيْهِ وَاسْتَقَرَّ الْإِجْمَاعُ
لٰی وَهْنِ الْوَاقِدِیِّ۔ میزان الاعتدال (٤/٦٦٢) الی (٦٦٦)
ـالَ ابْنُ حَجَرٍ فِیْ تَقْرِيْبِ التَّهْذِيْبِ : اَلْوَاقِدِیُّ مَتْرُوْكٌ مَعَ سَعَةِ
ـمِهٖ (١/٣١٢)

ددې عبارت حاصل دا دې چه د مذکوره روایاتو نقل
ونکی کذاب دروغجن سړې دې۔

دویم جواب دا دې چه حجت صرف په کلام د الله او په
ـادیثو د رسول الله ﷺ کښې دې په بل کس کښې هیڅ
ـجت نشته۔ دریم دا چه دې روایاتو کښې د الله نه مدد
ـوختل دی، د رسول الله ﷺ نه پکښې مدد غوختل
ـنته نو د جاهلانو استدلال پرې صحیح نهٔ دې۔

اتمه شبهه:

اشعار د نابغة الجعدی :

دارنګه اشعار د صفیة رضی الله عنها۔ دارنګه اشعار د
ـنب بنت علیؓ دوی پیش کوی چه په بعضو کښې لفظ د
رسول الله وغیره راغلې دې۔

ددې شبهې جوابونه، اول دا چه اشعارو لره دین کښې څه

اعتبار نشته اول به دلیل د قرآن او سنت صحیحه نه راوړې بیا به تائید کښې اقوال پیش کړې او چه تهٔ صرف اقوال د علماؤ دلیل ګرځوې نو دا څهٔ دلیل نشی کیدې۔

دویم دا چه د نابغه په اشعارو کښې دا الفاظ دی

وَيَا قَبْرَ النَّبِيِّ وَصَاحِبَيْهِ	اَلَا يَا غَوْثَنَا لَوْ تَسْمَعُوْنَا

پدې بیت کښې د قبر نوم اخستل شوې دې او په آخر کښې دا لفظ دې (لو تسمعونا) کچرته تاسو اوریدل کولې شئ اې قبر د رسول الله او اې قبر د ابوبکر او عمر، نو پدې روایت کښې رد دې پدې چه غائب او مړی ته آواز کول بې فائدې دی۔

بله دا چه ددې روایت سند په الاستیعاب د ابن عبد البرّ (٣/٥٨٦) په حاشیه د الاصابة) کښې نهٔ دې ذکر کړې نو په بې سنده قصه دین ثابتول د اهل زیغو کار دې، قرآن او سنت زمونږ او ستاسو د عقیدې دپاره کافی دی، دې باب کښې قصو ته حاجت نشته۔

او په مرثیه د صفیه رضی الله عنها کښې په اشعارو کښې داسې الفاظ نقل دی :

اَلَا يَارَسُوْلَ اللّٰهِ كُنتَ رَجَاءَ نَا	وَكُنتَ بِنَا بَرًّا وَلَمْ تَكُ جَافِيًا

دا حدیث اولاً ضعیف دے، منقطع دے په مینځ د عروة
ن الزبیر او د صفیه کښې ځکه عروه په سنه (۲۹) کښې
یدا شوے دے او صفیه رضی الله عنها د عروه نه نهه کاله
خکښې وفات شوے ده، کما فی التوصل (۳۳۲/۳۲٤)

دویم دا چه دا روایت مجمع الزوائد (۹/۳۹) کښې راوړے
ے او هغه د مرثیے (ستاینے) روایت دے پدے کښې نداء
رض نۀ وی بلکه صرف توَجّع او تَحَزُّن (غم او خفګان
کاره کول) غرض وی، لکه علماء پدے خبره پو هیږی.

نو پدے استدلال کول هم غلط دی، او هرچه آواز او
عار د زینب بنت علیؓ دی نو هغه دا دے:
(يَا مُحَمَّدَاهُ، يَا مُحَمَّدَاهُ صَلَّى اللّٰهُ عَلَيْكَ وَمَلَكُ السَّمَاءِ الخ
داية والنهاية (۸/۱۹۳)

د هغے جواب دا دے چه زینب یوه زنانه ده د هغے قول په
ت باندے څۀ دلیل نۀ شی کیدے، بلکه قرآن او حدیث
یول پکار دی، نو اے مسلمانانو د هر رطب او یابس
مده او اُوچ) پسے خپل دین مۀ تابع کوئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دویم دا چه سند ددے روایت راوړل پکار دی او هغه کوم دے؟ ځکه چه دین کښې بے سنده خبرو له اعتبار نشته.

دریم دا چه دا خو مرثیه ده چه د حسین رضی الله عنها په باره کښې وئیلے شوے ده او په مرثیه کښې خطاب کول مقصد نۀ وی بلکه د ژوندو زړۀ نرمول مقصد وی، لکه د ابن کثیرؒ په البداية والنهاية (۸/۲۱۰) کښې دی.

نو په اشعارو او غیر مسند اقوالو باندے خپل دین بربادول او خپله عقیده او د عوامو مسلمانانو عقیده ګنده کول نۀ دی جائز، آیا تاسو دا نۀ دی اوریدلی چه په باب د عقیده کښې یقینی دلائلو ته ضرورت دے، او په ظنیاتو او ضعیف روایاتو عقیده نۀ ثابتیږی.

بلکه صحیح قول دا دے چه په ضعیف السند حدیث مرفوع باندے یو عمل نۀ شی مشروع کیدے نو پاتے لا مقطوع او ضعیف او یا شعر او بیت او مرثیه باندے خپل دین ثابتول د جُهلاؤ کار دے، هر مسلمان له پکار دی چه د خپل ایمان حفاظت اُوکړی او د مشرکانو او مبتدعینو په غلطو روایاتو او مزخرفو خبرو دوکه نۀ شی، ځکه د هرے خبرے تپوس به الله پاك زمونږ او تاسو نه کوی، خصوصاً د

(c) ketabton.com: The Digital Library

ايمان تپوس خو ډير ضروري دے لکه څرنګ چه ايمان راوړل فرض دی۔

دارنګه د ايمان د جوړيدو او خرابيدو علم هم فرض دے، نو مسلمان بحيثيت مسلمان ډے د کلمات شرکيه او بدعيه نه ځان اُوساتی، دا وجه ده چه رسول الله ﷺ مونږ ددے الفاظو نه منع کړی يو، چه يو انسان اُووائی : (ما شاء الله وشئت) يعنی کله چه د الله خوښه شی او ستا خوښه شی دارنګه (اَنَا فِیْ حَسْبِكَ) (زه تا لره کافی يم) وَمَالِیْ اِلَّا اَنْتَ) (زما نور څوك نشته صرف ته ئے) (وَخَبُثَتْ نَفْسِیْ) (زما نفس خبيث شو) (وَيَا خَيْبَةَ الدَّهْرِ وَرَاعِنَا) (اے نا اميدی د زمانے او راعنا لفظ) ددے الفاظو د وئيلو نه مونږ منع شوی يو، دارنګه د ټولو موهم الفاظو نه منع راغلے ده کما فی رد المحتار والقرطبی (۵۷/۲) والجواب الکافی لابن القيم (۱۲۵)

و سبحانك اللهم وبحمدك اشهد ان لا اله الا انت استغفرك واتوب اليك وصلی الله علی نبينا محمد وآله وصحبه وسلم تسليماً كثيراً۔

خاتمه

ددے رسالے حاصل دا دے چه دے مذکوره الفاظِ شرکيه او بدعيه نه ځان ساتل فرض دی او کوم الفاظ چه مُوهِمْ د شرك وی اګرکه ستا عقيده د شرك نه ده خو بيا هم ځان ساتل ترے پکار دی، بعض د هغه الفاظِ موهمه ؤ نه «يارسول الله» وئيل دی که دا چغه د استغاثے دپاره وی نو بيا شرك دے، او دارنګه کۀ غائبانه وی، او که د رسول الله ﷺ په ژوند کښې مخامخ شوی وی نو بعينه ادب او احترام دے، او پس د مرګ نه د قبر په خوا کښې بهترين درود چه متفق عليه رواياتو کښې نقل دے هغه: «اللهم صل علی محمد وعلی آل محمد كما صليت علی ابراهيم وعلی آل ابراهيم انك حميد مجيد، اللهم بارك علی محمد وعلی آل محمد كما باركت علی ابراهيم وعلی آل ابراهيم انك حميد مجيد»۔ (جلاء الافهام)

دا درود وئيل پکار دی او ددے درود نه بل څۀ ته اعراض

(c) ketabton.com: The Digital Library

کول نقصان دے، او کۀ «السلام علیك یارسول الله» اُووائی
د قبر په خوا کښې نو دا د صحابو نه نقل شته لکه موطأ
امام مالك کښې د ابن عمر ؓ روایت دے چه هغۀ به داسے
سلام اچولو کله به چه د سفر نه راغے او د رسول الله ﷺ د
قبر زیارت به ئے کولو، کما فی مجموعة الفتاوی)

او هرچه کلمه د «یامحمد» ده نو هغۀ په ټولو طریقو
سره حرامه ده، کۀ غائبانه وی او که مخامخ وی او که د قبر
په خوا کښې وی۔ ځکه هغه شرك دے یا بے ادبی ده، دارنگه
نداء غائب ته د مدد دپاره حرامه ده۔ او کۀ مدد دپاره نۀ وی
نو موهِم د شرك ده او لغوه ده او ددے نه اجتناب (پرهیز)
لازم دے او دا د دین ضروری مسئله ده په ضعیف او
منکرت روایاتو نۀ ثابتیږی، او دارنگه په شروحو او
حواشیو او په مجملاتو نۀ ثابتیږی، هرمسلمان له د حق
اتباع پکار ده د ضد او تعصب نه به الله تعالیٰ ته توبه مونږ
ټول اُوباسو۔

وَسُبْحَانَكَ اللّٰهُمَّ وَبِحَمْدِكَ
اَشْهَدُ اَنْ لَّا اِلٰهَ اِلَّا اَنْتَ اَسْتَغْفِرُكَ وَاَتُوْبُ اِلَيْكَ۔

تمت یوم الاحد ۲۲/صفر المظفر سنه (۱۴۱۲هجری)
بعد صلوة العصر
فی جامعة تعلیم القرآن والسنة مسجد حمزة
رضی الله عنه بیرون گنج گیټ بشاور باکستان
بیراع العبد الضعیف "ابومحمد امین الله" والحمد لله رب
العالمین.

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library